

EDICIJA

IZBORNO PRAVO U PRAKSI - OPĆI IZBORI 2022. GODINE

6 **DEZINFORMACIJE,
MISINFORMACIJE I
MALINFORMACIJE U
IZBORNOM PROCESU –
OPĆI IZBORI U BOSNI
I HERCEGOVINI 2022. GODINE**

Sarajevo, 2023.

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Maksida Pirić

**DEZINFORMACIJE, MISINFORMACIJE I
MALINFORMACIJE U IZBORNOM PROCESU –
OPĆI IZBORI U BOSNI I HERCEGOVINI 2022. GODINE**

Sarajevo, 2023. godine

EDICIJA – IZBORNO PRAVO U PRAKSI – OPĆI IZBORI 2022. GODINE

Urednik edicije: dr. Suad Arnautović

DEZINFORMACIJE, MISINFORMACIJE I MALINFORMACIJE U IZBORNOM
PROCESU – OPĆI IZBORI U BOSNI I HERCEGOVINI 2022. GODINE

Izdavač: Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine, Danijela Ozme br. 7, 71000
Sarajevo,

tel.: 033 / 251 300, faks: 033 / 251 329, e-mail: kontakt@izbori.ba; web-stranica:
www.izbori.ba.

Za izdavača: dr. Suad Arnautović, predsjednik

Autor: Maksida Pirić, Stručni savjetnik za odnose s javnošću

Tehnički saradnici: Tatjana Krivokapić, Dejan Ćurić

Recenzenti: dr. Suad Arnautović, dr. Vesna Pavičić

Lektura i grafički dizajn: Centralna izborna komisija BiH

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

342.8(497.6)

PIRIĆ, Maksida

Dezinformacije, misinformacije i malinformacije u izbornom procesu [Elektronski
izvor] : opći izbori u Bosni i Hercegovini 2022. godine / Maksida Pirić. - El. knjiga. -
Sarajevo : Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine, 2023. - (Edicija izborno
pravo u praksi opći izbori 2022. godine)

Način pristupa (URL): <https://www.izbori.ba/lang=3&category/id=928&Tag=51>. - Nasl.
sa nasl. ekrana. - Opis izvora dana: 28. 12. 2023

ISBN 978-9958-555-93-0

COBISS.BH-ID 57957638

“Svi izrazi pisani u jednom rodu odnose se bez diskriminacije na oba spola”

*Centralna izborna komisija BiH zadržava sva prava na informacije i podatke navedene u ovoj
publikaciji i pri navođenju istih molimo da obavezno navedete izvor.*

Sadržaj:

Predgovor.....	7
Uvod.....	9
1. Komunikacijski haos	11
2. Borba protiv dezinformacija.....	13
3. Dezinformacije u izbornom procesu – Opći izbori u Bosni i Hercegovini 2022. godine.....	17
3.1. Negiranje i osporavanje legalno imenovanih članova Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine	17
3.2. Negiranje i osporavanje pravnog osnova za raspisivanje Općih izbora 2022. godine u Bosni i Hercegovini	27
3.3. Opći izbori u Bosni i Hercegovini raspisani za 2. oktobar 2022. godine, a „para“ nema	33
3.4. Dezinformacijama protiv odluka Centralne izborne komisije BiH	41
3.5 Nova odluka Centralne izborne komisije BiH donosi nove dezinformacije, ali i.....	48
prijetnje.....	48
Zaključna razmatranja.....	57
Popis primjera iz medija:.....	59
Popis saopćenja Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine:	61
Popis literature:	62

Predgovor

Poštovani čitaoci,

U jeku priprema za raspisivanje Općih izbora 2022. godine plasirane su različite dezinformacije o radu Centralne izborne komisije BiH. Prozivani su i članovi Centralne izborne komisije BiH, prijećeno je našom smjenom zbog, kako se navodilo, nezakonitog imenovanja. Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je opredijeljena da u skladu sa zakonom štiti izborni proces, što uključuje i reagiranje na sve neistinite informacije kojima se pokušava nanijeti šteta, urušavanjem povjerenja građana u isti.

Centralna izborna komisija BiH pravovremeno informira javnost o svim svojim aktivnostima. Kada se pojavi dezinformacija ili lažna vijest objavljujemo demantij ili reagiramo na drugi pogodan način. Često se te aktivnosti namjerno ignoriraju, jer je namjera da se iz različitih razloga diskreditira Centralna izborna komisija BiH. Iz našeg dosadašnjeg iskustva u borbi protiv dezinformacija možemo zaključiti da jedino sredstvo koje daje neke rezultate jeste što veći stepen transparentnosti strane koja se bori sa lažnim vjestima.

U svijetu je rastući broj manipulativnih informacija, o čemu se u novembru 2023. godine oglasilo i Vijeće Europske unije. Europsko Vijeće ističe: „Demokratska se rasprava zbog digitalne transformacije mijenja i sve se više premješta na internet. Zbog toga se EU suočava s izazovima kao što su: rastući ekstremizam, uplitanje u izbore i širenje manipulativnih informacija“.¹ Kako bi građani i građanke mogli lakše razaznati gledaju li plaćeni politički sadržaj i sudjelovati u otvorenoj javnoj raspravi bez dezinformacija, Vijeće i Europski parlament postigli su u novembru 2023. privremeni dogovor o transparentnosti i ciljanju u političkom oglašavanju.

Želim istaknuti da je ova Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine ponosna na postignuti nivo transparentnosti u radu. Možemo reći da smo kao institucija u potpunosti otvoreni prema javnosti. Sve sjednice se prenose UŽIVO i mogu se pogledati i naknadno na našoj web stranici i YouTube kanalu. Ova institucija je “izašla” i na društvene mreže. Imamo naloge na Facebook-u, Twiter-u, Instagram-u, LinkedIn-u i imamo svoj YouTube kanal. Osim toga, naravno, redovno ažuriramo našu web stranicu www.izbori.ba.

Naša želja je da nam se u aktivnostima na zaštiti izbornog procesa u Bosni i Hercegovini od lažnih vijesti pridruži akademska zajednica, ali i mediji i medijski radnici. Osnovno što očekujemo od medija jeste da postupaju u skladu sa kodeksima koje su propisali Regulatorna agencija za komunikacije BiH i Vijeće za štampu i online medije u BiH.

Glavni fokus ove publikacije su dezinformacije, misinformacije ili malinformacije u izbornom procesu analizirajući studiju slučaja Opći izbori u Bosni i Hercegovini 2022. godine sa aspekta rada organa za provedbu izbora. Podsjetimo, u Bosni i Hercegovini organi za provođenje izbora su: birački odbori, općinske odnosno gradske izborne komisije i Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine. Izborni proces je jako složen, slojevit i on pretpostavlja nekoliko faza, od onoga što prethodi proglašenju izbora, donošenju odluke o održavanju izbora, pa sve što slijedi nakon te odluke, a što podrazumijeva: prijave i ovjere političkih subjekata za učešće

---

¹ Europsko Vijeće, Vijeće Europske unije (2023), Biračka prava i demokratsko sudjelovanje, preuzeto 24.11.2023. godine s web stranice Europskog vijeća: <https://europa.eu/!Fq7gfc>

na izborima; formatiranje Centralnog biračkog spiska u smislu registracije naših građana koji glasaju van Bosne i Hercegovine; ovjera političkih subjekata i kandidata; održavanje kampanje; sve logističke pripreme koje podrazumijevaju i štampu glasačkih listića i pripremu biračkog mjesta itd. Dakle, nakon završetka kampanje, slijedi sam čin glasanja, poslije toga konsolidacija rezultata, odnosno njihovo utvrđivanje, a nakon toga i potvrđivanje, proglašenje rezultata izbora, te dodjela mandata i uvođenje u zakonodavna tijela izabranih predstavnika političkih subjekata. To je jedan vrlo, vrlo složen proces koji traje više mjeseci, zahtijeva zaista ogromno znanje, strpljenje i upornost onih koji provode izborni proces. U svim tim segmentima, elementima, pogotovo u bosanskohercegovačkoj političkoj stvarnosti, dosta je situacija u kojima politički subjekti politiziraju taj proces, namjerno ili nenamjerno plasiraju dezinformacije, maliciozne informacije, a pogotovo oni koji nisu zadovoljni sa rezultatima izbora i koji smatraju da su mogli ili trebali polučiti bolje rezultate nego one koje su polučili.

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine, odnosno izborni službenici na visoko vidljivim pozicijama ove institucije su u ovom procesu bili izloženi zastrašujućim atacima dezinformiranja, što ukazuje na organiziran i usmjeren projekat sa nekoliko ciljeva. Prvo, da se ospori nadležnosti i izvrši diskreditacija institucije koju predstavljaju ti pojedinci, dakle, diskreditacija Centralne izborne komisije BiH, koju u njenom konkretnom slučaju predstavljaju njeni članovi. Zatim, da se potpuno diskreditira izborni proces kojim upravljaju članovi Centralne izborne komisije BiH, te kao treće da se diskreditira njihov osobni i profesionalni kredibilitet. Svi ovi ciljevi su pokušani u izbornom procesu za Opće izbore 2022. godine.

Ovaj sastav Centralne izborne komisije BiH je još od marta 2020. godine, kada je najveći dio članova imenovan od strane Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, izložen zastrašujućim dezinformacijama i politikantskoj propagandi. U tome se nisu susprezali samo predsjednici pojedinih političkih stranaka, nego i neki ministri i parlamentarci kojima vjerno služe pojedini novinari. Na sreću u eri društvenih mreža, interneta, nije moguće iskriviti ili sakriti istinu tako da je do sada Centralna izborna komisija BiH odolijevala tim dezinformacijama i antidržavnoj propagandi. Možemo, dakle, zaključiti da je pokušaj disrupcije državne institucije koja se zove Centralna izborna komisija BiH u proteklom periodu pokušan na tri nivoa, još jednom ponavljam: prvo diskreditacija institucije; zatim diskreditacija izbornog procesa; i na kraju diskreditacija članova i njihovog osobnog i profesionalnog kredibiliteta.

Nadamo se da će ova publikacija pomoći da se bolje razumije kako dezinformacije mogu ugroziti izborni proces, i koliko su lažne vijesti opasnije i štetnije za izborni proces u odnosu na bilo koju drugu sferu u jednoj državi.

Posebne izraze zahvalnosti upućujem stručnoj savjetnici za odnose s javnošću u Sekretarijatu Centralne izborne komisije BiH Maksidi Pirić, kao i saradnicima na ovoj publikaciji dr. Vesni Pavičić- recezentici, Tatjani Krivokapić i Dejanu Ćuriću.

Predsjednik Centralne izborne komisije BiH

Dr. Suad Arnautović

Uvod

Izborni proces 2022. godine u Bosni i Hercegovini je službeno započeo 04. maja 2022. godine kada je Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine donijela Odluku o raspisivanju i održavanju Općih izbora u Bosni i Hercegovini koji su se održali u nedjelju, 02. oktobra 2022. godine.

U skladu sa članom 2.9 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine (*u daljnjem tekstu Izborni zakon BiH*)² Centralna izborna komisija BiH je nezavisan organ koji podnosi izvještaj neposredno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i čije ovlasti iz nje proizilaze. Isti član propisuje, pored ostaloga, da Centralna izborna komisija BiH koordinira, nadgleda i regulira zakonitost rada svih izbornih komisija i biračkih odbora u skladu s ovim Zakonom, donosi odluku o održavanju neposrednih izbora u Bosni i Hercegovini, propisanih ovim Zakonom, odgovorna je za tačnost, ažurnost i ukupni integritet Centralnog biračkog spiska za teritoriju Bosne i Hercegovine i tako dalje. Izdajamo samo najrelevantnije ovlasti Centralne izborne komisije BiH u odnosu na raspisivanje izbora, a to znači da prema pozitivnim zakonskim propisima nijedan drugi organ u Bosni i Hercegovini ne može donositi odluku o održavanju izbora, osim Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine.

Naveli smo da je izborni proces 2022. godine u Bosni i Hercegovini počeo 04. maja 2022. godine, a okončan je 06. marta 2023. godine, kada su potvrđeni rezultati posrednih izbora za predsjednika i potpredsjednike Federacije BiH.

Članovi izborne administracije kao i predstavnici nevladinih domaćih i međunarodnih organizacija su saglasni da je izborni proces 2022. godine u Bosni i Hercegovini bio najizazovniji do sada. Nadležni organi nisu u zakonskom roku osigurali finansijska sredstva neophodna za organizaciju i provedbu Općih izbora u BiH 2022. godine. Centralna izborna komisija BiH je uložila ogroman napor da se osiguraju neophodna finansijska sredstva za održavanje izbora, iako to nije obaveza ove nezavisne institucije.

Javni medijski napadi na instituciju, fizičke prijetnje članovima Centralne izborne komisije BiH, dezinformacije i maliciozne vijesti koje su imale za cilj zbunjivanje javnosti, diskreditaciju institucije i članova Centralne izborne komisije BiH, predstavljale su dodatni element pritiska na službena lica u obavljanju službene dužnosti.

U nastavku ove publikacije „Dezinformacije, misinformacije i malinformacije u izbornom procesu - Opći izbori u Bosni i Hercegovini 2022. godine“ osvrnućemo se na pojmove koji opisuju lažne vijesti, borbu protiv dezinformacija i što je najznačajnije kroz primjere ćemo

---

² Izborni zakon Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22 i 67/22), preuzet s web stranice Centralne izborne komisije BiH: <https://www.izbori.ba/Documents/documents/ZAKONI/POIZpw110508-hrv.pdf>

pokazati lažne vijesti netom prije i u toku izbornog procesa 2022. godine i odgovor Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine na plasirane dezinformacije.

1. Komunikacijski haos

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine se, možemo konstatirati, nalazi već godinama u komunikacijskom haosu koji je najizraženiji bio uoči i tokom izbornog procesa za Opće izbore 2022. godine u Bosni i Hercegovini. Period od skoro godinu dana je obilovao mnoštvom dezinformacija, misinformacija i malinformacija.

Pojam dezinformacije ili *disinformation* (*engl.*) možemo definirati kao „složen koncept koji se stalno mijenja kako se uključuju novi akteri i razvijaju nove tehnike i tehnologije proizvodnje i širenja laži i manipulacija, pogotovo na mreži (online)“.³ „Najplastičniji“ primjer dezinformacija koje su plasirane u Bosni i Hercegovini, uglavnom od političara, odnosile su se na postupak izbora i imenovanja aktualnog saziva Centralne izborne komisije BiH, što ćemo prikazati kroz primjere u nastavku ove publikacije.

Pojam misinformacije ili *misinformation* (*engl.*), „mogli bismo opisati sintagmom lažne informacije koje se šire, a pošiljalac nema svjesnu namjeru zavaravanja recipijenata tih informacija“.⁴ Centralna izborna komisije Bosne i Hercegovine se susrela i sa pojavom širenja misinformacija, koje su uglavnom plasirane na društvenim mrežama i to od pojedinaca koji su zbog svoje neupućenosti u izborni proces u BiH nesvjesno širili netačne informacije.

Dalje, „malinformacije se temelje na stvarnosti, ali se koriste za nanošenje štete nekoj osobi, organizaciji ili zemlji“,⁵ a pojavljuju se u različitim oblicima uključujući tekstove, video snimke, fotografije i ilustracije. Kada su u pitanju malinformacije, često su korištene djelomično tačne činjenice iz privatnog života članova Centralne izborne komisije BiH kako bi se svjesno plasirala zlonamjerna informacija koja bi mogla podstaći čak i na nasilje.

Distinkciju između navedenih pojmova je potrebno sačiniti kako bi se mogle shvatiti namjera i oblik pojave različitih informacija, a u cilju pripreme plana za upravljanje kriznim komunikacijama, uspostavu efikasnih odgovora i borbu protiv dezinformacija, misinformacija i malinformacija. Pripremom i objavom odgovarajućih odgovora se demonstriraju institucionalne vrijednosti, a s ciljem informiranja javnosti, očuvanja povjerenja i zaštite reputacije.

Najveći prioritet kod suprotstavljanja bilo kojoj vrsti događanja s ciljanim dezinformacijama jeste ublažavanje uticaja dezinformacija i očuvanje povjerenja javnosti. Najefikasniji način za postizanje tog cilja jeste biti spreman, tako da možete odgovoriti samouvjereno i brzo.

---

³ Dr. sc. Nenadić I., dr. sc. Vučković M. (2021), Dezinformacije – edukativna brošura i vježbe za razumijevanje problema dezinformacija; Agencija za elektroničke medije i UNICEF, Zagreb, strana 5, preuzeto s: <https://www.medijskapismenost.hr/wp-content/uploads/2021/04/brosura-Dezinformacije.pdf>

⁴ Dr. Arnautović S. (2020), Uloga društvenih medija u izbornome procesu- smjernice za izborne aktere, Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine, Sarajevo, strana 11. preuzeto s: https://www.izbori.ba/Documents/2020/Publikacije/Guidelines_for_el_stakeholders_social_media-bos.pdf

⁵ Portal Medijska pismenost (2023), Razlike između dezinformacija, misinformacija i malinformacija, Medijska pismenost.hr, preuzeto s <https://www.medijskapismenost.hr/razlike-između-dezinformacija-misinformacija-i-malinformacija/>

Imajući u vidu da se dezinformacije mogu opisati „kao lažne informacije koje se svjesno i planski šire, naprimjer o vojnoj snazi ili planovima neke zemlje, koje vlada ili obavještajna agencija druge zemlje svjesno širi kako bi postigla taktičku prednost u polju političke subverzije“..., koje su „namjerno obmanjujuće ili pristrasne informacije; manipulirani narativ ili činjenice; propaganda“,⁶ informiranost javnosti zahtijeva planiran i stalni napor da se ostvari i održi uzajamno razumijevanje, povjerenje i transparentnost između organizacije i njene ciljne javnosti.

Svrha odnosa i odgovora prema građanima, odgovara svrsi same demokracije, a uspješna vladavina prava zahtijeva transparentne odnose s biračkim tijelom zasnovane na uzajamnom povjerenju i komunikaciji.

Državne institucije su prisutne u svim aspektima društva, a građani smatraju da je država glavni mehanizam za rješavanje nepravde i pružanja jednakosti u svim područjima ljudskog djelovanja.

Vođena institucionalnim vrijednostima, principom da se „na istinitom i potpunom obavještavanju postiže harmonija s okolinom“,⁷ gradi povjerenje i potvrđuje institucionalna odgovornost, Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je poduzela sve aktivnosti kako bi građanstvu osigurala informisanost i uvid u rad ove institucije.

---

⁶ Dr. Arnautović S. (2020), Uloga društvenih medija u izbornome procesu- smjernice za izborne aktere, Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine, Sarajevo, str. 11, preuzeto s:

https://www.izbori.ba/Documents/2020/Publikacije/Guidelines_for_el_stakeholders_social_media-bos.pdf

⁷ Black S. (2003), Odnosi s javnošću, Clio, Beograd, str. 11

2. Borba protiv dezinformacija

Dezinformacije su prisutne u ljudskoj komunikaciji od samih početaka civilizacije i stvaranja organiziranih društava. Međutim, ono što se promijenilo posljednjih godina su količina i brzina kojom lažne ili obmanjujuće informacije mogu doprijeti do ciljane i nenamjerne publike posredstvom društvenih medija i novih tehnologija, što može nanijeti štetu javnom interesu.

„Dezinformacije i lažne vijesti stvorene su i distribuirane s namjerom da obmanu javnost za vlastitu korist onoga ko ih kreira“, dok su misinformacije „štetni sadržaji jer sadrže netačne ili zavaravajuće informacije, ali ljudi koji ih dijele ne prepoznaju ih kao takve i nemaju namjeru svjesno prouzrokovati štetu“.⁸ Misinformacijama možemo smatrati i nenamjerne novinarske pogreške.

Budući da mediji imaju važnu ulogu u prosuđivanju događaja i prihvaćanju postupaka institucija od strane javnosti, te činjenicu pojave nenamjernih novinskih pogrešaka, a s ciljem jačanja borbe protiv dezinformacija, Vijeće za štampu i online medije u Bosni i Hercegovini je objavilo Smjernice za novinare i urednike koje ukratko podrazumijevaju sljedeće:

- Poštovanje osnovnih profesionalnih novinarskih standarda koji se tiču tačnog, vjerodostojnog, pravovremenog, fer izvještavanja, čime se automatski isključuje mogućnost plasiranja dezinformacija;
- Najčešći izvor dezinformacija su tzv. divlji portali čija je glavna svrha da fabriciraju netačne informacije ili poluistine, manipuliraju činjenicama i kreiraju pogrešnu predstavu o nekoj osobi ili događaju;
- Ne preuzimati i objavljivati sadržaje sa portala bez impressuma. Vrlo važno je da odgovorni i profesionalni mediji ne koriste sumnjive izvore informacija u svom radu;
- Novinarska udruženja i druge medijske organizacije bi trebali aktivnije upozoravati na štetne posljedice djelovanja "divljih portala", odnosno medija koji nemaju poslovnu legitimaciju i insistirati da svaki online medij mora imati impressum;
- U interesu je novinara, urednika i izdavača etabliranih medija da javnost educiraju i informiraju o tzv. divljim portalima i dezinformacijama koje se posredstvom njih plasiraju, naročito kada su posrijedi zlonamjerne informacije koje mogu nanijeti štetu pojedincu, instituciji ili organizaciji te određenim skupinama;
- Osim što na taj način rade na zaštiti ugleda novinarske profesije, medijske kuće štite i autorska prava na medijske sadržaje koji sami proizvode, a koje mediji bez poslovne legitimacije zloupotrebljavaju bez ikakvih sankcija;
- Prije prenošenja informacija iz drugih medija, urednici i novinari moraju provjeriti pouzdanost medija čiju vijest namjeravaju objaviti. Novinari i urednici moraju biti svjesni da ih prenošenje dezinformacija iz drugog medija ili izvora ne oslobađa odgovornosti i da, osim gubitka kredibiliteta, rizikuju i podnošenje tužbi prema Zakonu o zaštiti od klevete;

---

⁸ Portal Medijska pismenost (2023), Razlike između dezinformacija, misinformacija i malinformacija, Medijska pismenost.hr, preuzeto s: <https://www.medijskapismenost.hr/razlike-između-dezinformacija-misinformacija-i-malinformacija/>

- Novinari i urednici su dužni provjeriti i vjerodostojnost izvora i, ukoliko je moguće, kontaktirati više sagovornika;
- Novinari i urednici trebaju više pažnje posvetiti pažljivom biranju izvora i/ili sagovornika, kako bi osigurali da od njih dobivaju pouzdane i tačne informacije;
- Provjera činjenica (fact-checking) treba biti dio novinarskog posla koji se obavlja prije objave medijskih sadržaja, a ne nešto što se radi post festum;
- U slučajevima kada se desi da novinari, zbog kratkoće rokova, nisu u mogućnosti izvršiti provjeru istinitosti informacija, važno je da u tekstu navedu da informacija nije zvanično/službeno potvrđena;
- Ukoliko medij objavi dezinformaciju poželjno je da naknadno napravi ispravku i objavi izvinjenje, a ne da samo ukloni tekst jer takva praksa može izazvati zabunu kod čitatelja, naročito kada se tekstovi, u međuvremenu, podijele na društvenim mrežama;
- Novinari i urednici trebaju odbiti svaku vrstu pokušaja bilo koga od društvenih aktera (političkih, ekonomskih, itd.) da se putem medija plasiraju propagandni i drugi sadržaji zasnovani na dezinformacijama;
- Redakcije medija trebaju imati definirane i prihvaćene smjernice i/ili etičke standarde u kojima se jasno navodi obaveza provjere činjenica prije objave, a plasiranje dezinformacija smatra grubim kršenjem novinarskih principa i standarda;
- U nereguliranom online prostoru postoji poplava različitih oblika dezinformacija koje nerijetko preuzimaju i objavljuju profesionalni mediji;
- Novinari bi trebali razvijati digitalne kompetencije verifikacije online sadržaja, itd.⁹

Set preporuka koje je objavilo Vijeće za štampu i online medije u Bosni i Hercegovini ukazuje na uočene izazove s kojima se suočava medijska sfera, te je stoga potrebno uložiti dodatne napore kako bi se sačuvali demokratski standardi i spriječila diskreditacija kako institucija, tako i pojedinaca.

S druge strane, današnjica je sve više izložena pojavama komplikovanog i nestabilnog životnog okruženja, svjetskih kriza i apatije stanovništva, novih tehnologija koje donose nepoznato i velike rizike, što u konačnici doprinosi sve lakšim manipulacijama javnosti i stvaranju novih kriznih situacija. Dezinformacije plasirane na društvenim ili na lokalnim medijima narušavaju kredibilitet onih pojedinaca, organizacija ili institucija na koje se te dezinformacije odnose, a odgovornost organizacija i institucija leži u izgradnji mostova s medijima, kako bi se javnost upoznala sa stvarnim činjeničnim stanjem.

Publikacija Mediacentra Sarajevo “Štetni narativi tokom izbora: Kampanje diskreditacije, rodni stereotipi i narativi mržnje”, koja je predstavljena 21. marta 2023. godine u Sarajevu, donosi detaljnu dekonstrukciju štetnih narativa zabilježenih tokom Opštih izbora 2022. o kandidatkinjama, etno-nacionalnim grupama, stranim akterima, te Centralnoj izbornoj komisiji Bosne i Hercegovine. Kompleksno političko okruženje u „kojem medijska i informacijska pismenost nije dovoljno razvijena, usred političke retorike koja izaziva podjele, te u nedovoljno

---

⁹ Vijeće za štampu i online medije u Bosni i Hercegovini; Smjernice za novinare i urednike -Smjernice izradili: prof. dr. Miodrag Živanović, prof. dr. Enes Osmančević, prof. doc. Vuk Vučetić, prof. dr. Lejla Turčilo, Nada Arsenić, Berislav Jurić, Jurica Gudelj, Suzana Mijatović i Rajna Radosavljević, preuzeto s: <https://vzs.ba/jacanje-borbe-protiv-dezinformacija-smjernice-za-novinare-i-urednike/>

regulisanom online prostoru, štetni narativi mogu osujetiti demokratske procese, uticati na ishod izbora i diskreditovati izborni proces“.¹⁰

U tako promjenjivom svijetu, odgovornost leži i na institucijama na razotkrivanju uzroka i privlačenju pažnje medija kako bi se široj javnosti izložio pregled situacije, pružile potrebne informacije, te sanirale krize.

Budući da je Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine bila suočena s napadom brojnih dezinformacija, malinformacija i misinformacija, a da bi ispravila „pogreške“ u komunikaciji, te odbranila vrijednosti institucije, poduzela je sve iz svoje nadležnosti kako bi se prezentirala korektnost, tačnost, zakonitost i transparentnost rada ove institucije, na način stalne informiranosti javnosti putem svih oblika medija (printanih i elektronskih medija, informativnih internet portala i društvenih mreža).

U okviru Edicije “Izorno pravo u praksi – Opći izbori 2022. godine”¹¹ Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je objavila sljedeće publikacije: Analiza nevažećih glasačkih listića- Opći izbori 2022.- direktni izbori., Rješavanje izbornih sporova, sudska praksa- Opći izbori u BiH 2022., Izvještaj glavne kontrole izbornih rezultata – Opći izbori u BiH 2022., Izvještaj o radu glavnog centra za brojanje – Opći izbori 2022. godine, Izvještaj o radu izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica u BiH – Opći izbori 2022, Birački odbori, ko, kako, zašto – Opći izbori 2022. Diskretni izbori.

Također, Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je u cilju pripreme biračkog tijela i djelujući preventivno na eventualne krizne situacije, osigurala pravovremene edukacije biračkog tijela, te je za Opće izbore 2022. godine objavila serijal od 14 emisija u formi podcasta u kojima su obrađeni svi segmenti izbornog procesa u Bosni i Hercegovini.

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine se suočila s dezinformacijama, davanjem direktnih, tačnih izjava, demanta, koristeći se i publicirajući tačne informacije i činjenice, odgovarajući brzo i dosljedno na neistine ili nerazumijevanja, pri tome bivajući vidljiva (vizuelna) na web stranici Centralne izborne komisije, Facebook-u, Twiteru, YouTube-u, Intsagram-u i LinedIn-u. Zakonitost rada ove institucije i cjelokupne provedbe Općih izbora u BiH 2022. godine potvrdili su i u svojim konačnim izvještajima: OSCE/ ODIHR izborna posmatračka misija za BiH 2022. godine,¹² Posmatračka misija Kongresa lokalnih i regionalnih

---

¹⁰ Sarajlić D., Sokol A. (2023), Štetni narativi tokom izbora: Kampanje diskreditacije, rodni stereotipi i narativi mržnje Opći izbori 2022. u Bosni i Hercegovini, Mediacentar, Sarajevo, str. 13, preuzeto s: https://media.ba/sites/default/files/stetni_narativi_-_web_pages.pdf

¹¹ Centralna izborna komisije Bosne i Hercegovine (2023), Izorno pravo u praksi – Opći izbori 2022. godine, edicija dostupna na: <https://www.izbori.ba/?Lang=3&CategoryId=928&Tag=515>

¹² OSCE / ODIHR (2022), ODIHR Izborna posmatračka misija, završni izvještaj, Opći izbori 2, oktobar, 2022. godine, preuzeto s: <https://www.osce.org/files/f/documents/2/5/540861.pdf>

vlasti Vijeća Evrope,¹³ kao i Koalicija „Pod lupom“,¹⁴ što je doprinjelo očuvanju kredibiliteta izbornog procesa.

Može se zaključiti da je Centralna izborna komisija BiH kao institucija shvatila i preuzela odgovornost, te poduzela korake za transparentu komunikaciju kako bi široj javnosti izložila pregled situacije s kojom se institucija suočavala u svim fazama izbornog ciklusa. Ova publikacija predstavlja još jedan napor da se na osnovu analize velikog broja medijskih sadržaja približi javnosti utjecaj štetne komunikacije na birače i na provedbu pravičnih izbora u Bosni i Hercegovini.

---

¹³ Council of Europe (2023), Cantonal elections in Bosnia and Herzegovina (2 October 2022), Congress Election Observation Mission, Monitoring Committee, preuzeto s: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=0900001680aa5ebb#_Toc127285710

¹⁴ Koalicija Pod lupom (2023), Finalni izvještaj o građanskom, nestranačkom posmatranju Opštih izbora 2022. u BiH, preuzeto s: <https://podlupom.org/wp-content/uploads/Finalni-izvjestaj-o-gradanskom-nestranackom-posmatranju-Opcih-izbora-2022.-godine-u-BiH-bosanski.pdf>

3. Dezinformacije u izbornom procesu – Opći izbori u Bosni i Hercegovini 2022. godine

3.1. Negiranje i osporavanje legalno imenovanih članova Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine

Aktuelni sastav Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine je od marta 2020. godine bio izložen velikim pritiscima. Izazovi su započeli već od momenta kada je Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH na sjednicama održanim 11.03.2020. godine¹⁵ i 20.05.2020. godine¹⁶ imenovao četiri člana Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, nakon što je mandat određenim članovima starog saziva istekao. Čak nakon što je i Sud BiH potvrdio zakonitost izbora članova Centralne izborne komisije BiH, u javnom diskursu su se plasirale dezinformacije da su članovi Centralne izborne komisije BiH nezakonito i nelegalno „postavljeni“. Ovakav pristup državnoj instituciji je nečuven i u svijetu nepoznat, a za cilj je javnosti plasirati dezinformaciju da je izbor članova bio nezakonit, da je Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine nelegitimna. Dezinformacije su krenule od onih aktera koji su trebali da provode odluke Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i Suda Bosne i Hercegovine.

Širenje takvih dezinformacija i propagande imala je za cilj da se ova državna institucija destabilizira, diskreditira i pokaže nesposobnom za obavljanje zakonom propisanih obaveza. Sa aspekta osporavanja izbora članova Centralne izborne komisije BiH sama osporavana institucija je imala pasivnu ulogu, budući da je Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH (PSBiH) imenovao članove Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine u skladu sa zakonskim procedurama. Dezinformacije nisu imali za cilj osnažiti djelovanje Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine kao stručne i nepristrasne institucije za provedbu poštenih i demokratskih izbora,

U nastavku ove publikacije navešćemo samo neke primjere dezinformacija koje su kontinuirano plasirane, posebno uoči i nakon što je Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine raspisala Opće izbore u BiH 2022. godine.

---

¹⁵ Web stranica: Parlamentarna skupština BiH, 7. sjednica Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, od 11.03.2020. godine, preuzeto s:

<https://www.parlament.ba/session/OSessionDetails?id=1981&ConverterId=1>

¹⁶ Web stranica: Parlamentarna skupština BiH, Drugi nastavak 8. sjednice Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, od 20.05.2020. godine, preuzeto s:

<https://www.parlament.ba/session/OSessionDetails?id=1998&ConverterId=1>

Primjer iz medija 1: Slobodna Bosna, nezavisni informativni portal, „STRAH OD IZBORA I U SNSD-u: Staša Košarac bi da rješava "nelegalni i nelegitimni CIK", tvrdi da će ga neko pokrasti „¹⁷

B slobodna-bosna.ba

STRAH OD IZBORA I U SNSD-u: Staša Košarac bi da rješava 'nelegalni i nelegitimni CIK', tvrdi da će ga neko pokrasti

Član Interesne radne grupe za izmjenu **izbornog zakonodavstva BiH** Staša Košarac upozorio je danas da je besmisleno razgovarati o integritetu izbornog procesa sa nelegalno izabranim i političko pristrasnim članovima **Centralne izborne komisije (CIK) BiH** sve dok ne bude riješeno pitanje njihovog nezakonitog imenovanja, javila je Sma.

Košarac je upozorio na to da postoje informacije o pripremanju ozbiljnog izbornog inženjeringa koji bi, u režiji stranaca i pod kontrolom nelegalno izabranih članova **CIK**, onemogućio sprovođenje izbora većine građana Republike Srpske na predstojećim opštim **izborima u BiH**.

– Posebno su sporni glasovi iz dijaspore putem pošte, o čemu se uopšte ne priča u pregovorima o izmjenama **izbornog zakona** BiH. Govori se i o drugim načinima izigravanja većinske volje građana Republike Srpske, koje ne bi bilo moguće sprovesti bez političke kontrole **CIK**. Zato tražimo da se hitno, a svakako prije raspisivanja opštih izbora, riješi pitanje nezakonito imenovanih članova **CIK** – rekao je Košarac.

Takvi članovi **CIK**, istakao je, predstavljaju produžene ruke političkih stranaka čiji poslanici glasaju za njihovo imenovanje, ozbiljno narušavaju integritet izbornog procesa i dovode u pitanje održavanje slobodnih i demokratskih izbora u ovoj zemlji.

– Nadležne pravosudne institucije u **BiH**, ali i brojni stranci, koji vrše pritisak da pristanemo na polovična i u praksi neispitana tehnička rješenja u izbornom procesu, uporno ignorišu činjenicu da izbore sprovode članovi **CIK** čijim su imenovanjem drastično prekršene odredbe **izbornog zakona BiH**, konkursne procedure i osobe koje su se prijavile na legalno raspisani konkurs – izjavio je Košarac.

¹⁷ Slobodna Bosna, nezavisni informativni portal, STRAH OD IZBORA I U SNSD-u: Staša Košarac bi da rješava "nelegalni i nelegitimni CIK", tvrdi da će ga neko pokrasti, od 19.02.2022. godine:

<https://www.slobodna-bosna.ba/vijest/237940/strah-od-izbora-i-u-snsd-u-stasa-kosarac-bi-da-rjesava-nelegalni-i-nelegitimni-cik-tvrdi-da-ce-ga-neko-pokrasti.html>

Primjer iz medija 2: Portal Federalne TV, „Završena sjednica Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH „¹⁸

federalna.ba

Završena sjednica Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH

Objavljeno: 23.02.2022. 13:11 Uređeno: 23.02.2022. 13:11

Delegati Doma naroda PSBiH na današnjoj sjednici u Sarajevu nisu usvojili Prijedlog zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku pred Sudom BiH u drugom čitanju.

Za taj prijedlog nije postojala entitetska većina te je vraćen Kolegiju Doma na usaglašavanje, a isto je prošao i Izvještaj komisije Kolegija o nastojanju za postizanje saglasnosti o Godišnjem izvještaju Centralne banke BiH za 2020.

Na sjednici je usvojen Izvještaj komisije Kolegija o nastojanju za postizanje saglasnosti o Prijedlogu zaključka koji su predložili delegati iz Kluba srpskog naroda Nikola Špirić, Sredoje Nović, Lazar Prodanović i Dušanka Majkić, a koji glasi "Dom naroda podržava inicijativu NSRS za razgovor i dijalog između RS i FBiH, kao i tri konstitutivna naroda - Srba, Hrvata i Bošnjaka - o mogućim rješenjima za Bosnu i Hercegovinu, te ih poziva na sveobuhvatni dijalog o trenutnom stanju u BiH i mogućim rješenjima u vezi s budućnošću RS i FBiH.

Takoder, usvojen je i Izvještaj komisije Kolegija o nastojanju za postizanje saglasnosti o Prijedlogu zaključka delegatkinje Lidije Bradare, koji glasi: "Centralna izborna komisija (CIK) nije zakonodavni organ niti ima pravo donositi odluke iz nadležnosti Parlamentarne skupštine BiH. Centralna izborna komisija nije izabrana i imenovana u skladu s odredbama Izbornog zakona BiH. Tražimo da se članovi CIK-a izaberu i imenuju na osnovu javnog konkursa u skladu s procedurama propisanim Izbornim zakonom BiH".

Za usvajanje Izvještaja o radu i poslovanju BHRT-a za 2020. i Programskog i Finansijskog plana za 2021. nije postojala entitetska većina i vraćen je na usaglašavanje.

¹⁸ Portal Federalne TV, Završena sjednica Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, od 23.02.2023. godine, preuzeto s: <https://federalna.ba/završena-sjednica-doma-naroda-parlamentarne-skupštine-bih-hesjm>

Primjer iz medija 3: Portal Klix.ba, „HDZ i SNSD spinuju da Centralna izborna komisija nije izabrana legalno“¹⁹

Klix.ba

HDZ i SNSD spinuju da Centralna izborna komisija nije izabrana legalno

Dom naroda Parlamenta BiH glasovima HDZ-a i SNSD-a danas je donio zaključak o navodnoj neregularnosti imenovanja članova Centralne izborne komisije, kao i o tome da CIK nije zakonodavni organ. Ipak, realnost je drugačija zbog čega je ovaj zaključak zasnovan na neistini u režiji ovih stranaka.

Bez ijednog glasa delegata iz Kluba Bošnjaka donesen je zaključak koji nema argumentovano niti zakonsko uporište s obzirom da je aktuelni saziv Centralne izborne komisije BiH izabran u skladu sa zakonom, što je potvrdio i Sud BiH.

CIK u trenutnom sastavu je, podsjetit ćemo, raspisao, sproveo i implementirao lokalne izbore i izborne rezultate 2020. godine.

Napomenimo da su na tim izborima učestvovali i SNSD i HDZ, te prihvatili izborne rezultate. Da bi se napravile izmjene u vezi sa Centralnom izbornom komisijom potrebno je da prijedlog dobije podršku oba doma Parlamentarne skupštine BiH.

Prije dvije godine SNSD i HDZ su planirali oboriti aktuelni sastav CIK-a, no prevarili su se jer nisu računali da postoji zakonski rok za raspisivanje konkursa za izbor novih članova. U zakonu jasno stoji da ako se probije rok, Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH može bez Doma naroda izabrati nove članove.

U skladu sa svojom procedurom, Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH imenuje članove Centralne izborne komisije BiH sa liste kandidata. Ako se ova lista ne dostavi Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine BiH u roku od 30 dana prije isteka mandata članova CIK-a, Predstavnički dom Parlamenta BiH predlaže I imenuje članove Centralne izborne komisije, piše u članu 2.5 (stav 6) Izbornog zakona BiH.

To znači da su svi članovi aktuelnog sastava CIK-a izabrani legalno te da današnji zaključak koji su zaspinovali SNSD i HDZ uopće "ne drži vodu" te se radi o običnom spinu za široke narodne mase.

O ovom izboru članova CIK-a presude je donosio i Sud BiH čime je potvrđena puna zakonitost.

¹⁹ Portal Klix.ba, HDZ i SNSD spinuju da Centralna izborna komisija nije izabrana legalno, od 23.02.2022. godine, preuzeto s: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/hdz-i-snsd-spinuju-da-centralna-izborna-komisija-nije-izabrana-legalno/220223158>

Primjer iz medija 4: portal Srpskainfo.com, „Politika “Služi da eliminiše volju naroda” Dodik tvrdi da CIK nije izabran u skladu sa zakonima BiH“²⁰

 srpskainfo.com

“Služi da eliminiše volju naroda” Dodik tvrdi da **CIK** nije izabran u skladu sa zakonima **BiH**

Dodik je rekao da **CIK** nije izabran u skladu sa zakonima **BiH** na koje se “dva muslimanska člana Predsjedništva **BiH** pozivaju”, već je to učinjeno kršenjem zakona i Poslovnika o radu Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine.

Pročitajte još

-CIK je već u funkciji jedne političke elite, jednog političkog programa i djeluje u skladu sa dogovorima evropskih predstavnika ovdje, sa dogovorima muslimana koje postižu na tom planu – rekao je Dodik novinarima odgovarajući na pitanje zbog čega su u Predsjedništvo **BiH** bili pozvani predsjednik **CIK** Željko Bakalar i ministar bezbjednosti u Savjetu ministara Selmo Cikotić.

Dodik je istakao da smatra da **CIK** kao i na **lokalnim izborima** ima “isključivo cilj da poravnja situacije” i da “izbore koji bi se održali ili se neće održati podrede političkim ciljevima”.

-CIK služi da eliminiše volju naroda na prostoru prije svega Republike Srpske, a u značajnom dijelu i hrvatskog naroda – ocijenio je Dodik.

²⁰ Portal Srpskainfo.com, Politika “Služi da eliminiše volju naroda” Dodik tvrdi da CIK nije izabran u skladu sa zakonima BiH“ od 02.03.2022. godine, preuzeto s: <https://srpskainfo.com/sluzi-da-eliminise-volju-naroda-dodik-tvrdi-da-cik-nije-izabran-u-skladu-sa-zakonima-bih/>

Primjer iz medija 5: Portal RTRS, „Новаковић Бурсаћ: Може се озбиљније разматрати идеја о смјени чланова ЦИК-а“²¹

rtrs.tv

Може се озбиљније разматрати идеја о смјени чланова ЦИК-а

Сњежана Новаковић БурсаћФото: РТРС

- Вјерујем да ће до тога и доћи. Тренутни сазив ЦИК-а именован је на мандатни период од седам година. Они су тек неке двије године на тим функцијама. Приликом покретања иницијативе треба само водити рачуна да не уђемо у судске процесе са евентуално лошим исходом - рекла је Бурсаћева.

Она је поновила да је став СНСД-а, али и чињенично стање, да је тренутна постава ЦИК-а политички изабрана и да је некомпетентна.

- У то се увјерила цјелокупна јавност, посебно након одржаних избора у октобру и хаоса којем су били изложени на основу одлука ЦИК-а - рекла је Бурсаћева за Глас Српске.

Из ХДЗ-а БиХ за Глас Српске кажу да је први испит већ положен конституисањем Представничког дома и избором његовог руководства.

- Тешко је сада говорити које прве потезе ћемо предузимати. Сада нам предстоји прво прича о формирању Савјета министара - то нам је приоритет. Наравно о свему осталом, као и о предузимању иницијативе у вези са смјеном чланова ЦИК-а разговараћемо са странкама које чине власт на нивоу БиХ. Сви су незадовољни радом ЦИК-а и то питање дефинитивно ће бити разматрано - наводе из ХДЗ-а БиХ.

²¹ Portal RTRS, „Новаковић Бурсаћ: Може се озбиљније разматрати идеја о смјени чланова ЦИК-а“, од 03.12.2022. године, преузето с: <https://www.RTRS.tv/vijesti/vijest.php?id=495553>

Vulić: Nema **CIK-a** bez Parlamentarne skupštine koja joj daje ovlašćenja

– Član 2.9 **Izbornog zakona** kaže: **Centralna izborna komisija BiH** je nezavisan organ koji podnosi izvještaj neposredno Parlamentarnoj skupštini BiH i čija ovlaštenja iz nje proizlaze. Apostrofiram ovlaštenja iz nje proizlaze, tako da nema **CIK-a** bez Parlamentarne skupštine BiH koja joj daje ovlašćenja – pojasnila je Vulićeva.

Osvnuvši se na saopštenje **CIK-a** u kojem su naveli da ni u **Izbornom zakonu BiH**, niti bilo kom drugom zakonu ne postoji pravni institut opoziva članova Komisije, Vulićeva je istakla da je ne iznenaduju puste želje i vapaji aktualnih članova **CIK-a** s obzirom na to da primaju platu oko 7.000 KM, a između dva izbora ciklusa ne rade ništa, vjerovatno ni ne odlaze na posao.

– Nakon što pravni timovi SNSD, HDZ-a i 'Osmorke' usaglasile stavove o ovom pitanju, krenućemo u procedure snijene i raspisivanja konkursa za nove, profesionalne članove **CIK-a**. Parlamentarna skupština je dejtonska kategorija, a Sud BiH nije i ne vidim nadležnost Suda da interveniše u konačne odluke Parlamentarne skupštine – rekla je Vulićeva.

Ona je poručila aktualnim članovima **CIK-a** da potraže poslove u ambasadama ili političkim partijama za koje rade.

²² Portal Infosrpska.ba, „VULIĆ: NEMA CIK-A BEZ PARLAMENTARNE SKUPŠTINE KOJA JOJ DAJE OVLAŠĆENJA“, od 21.01.2023. godine, preuzeto s: <https://infosrpska.ba/vulic-nema-cik-a-bez-parlamentarne-skupstine-koja-joj-daje-ovlasčenja/>

Nakon što smo prezentirali samo mali broj primjera dezinformacija o imenovanju članova Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine želimo u ovoj publikaciji predstaviti i činjenice koje demantuju plasirane dezinformacije.

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je na svojoj web stranici objavila set dokumenata sudske prakse o imenovanju i statusu članova Centralne izborne komisije BiH.²³

U presudi Suda Bosne i Hercegovine od 24.08.2022. godine pored ostalog stoji „kako je u konkretnom slučaju u skladu sa članom 2.5 stav 6 Izbornog zakona BiH imenovanje članova CIK BiH iz nadležnosti Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, to je ovo vijeće mišljenja da je Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH u postupku imenovanja članova CIK BiH postupio neposredno i u skladu sa ustavnim ovlaštenjima Parlamentarne skupštine BiH i prema relevantnim propisima Izbornog zakona BiH“.²⁴

Kada je u pitanju zakonitost rada Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine svoju ocjenu mogu dati samo sudske instance u Bosni i Hercegovini, a nikako to ne mogu činiti pojedinci, posebno političari.

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je u vezi sa naprijed navedenim objavila dokument „Rad Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine u svjetlu prakse Suda Bosne i Hercegovine u periodu maj-decembar 2022. godine“.²⁵

Na eventualnu namjeru nezakonite smjene članova Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine su reagirali i Delegacija Europske unije u Bosni i Hercegovini i Misija OSCE-a u BiH, kao neprihvatljivu.

---

²³ Web stranica Centralne izborne komisije BiH: Sudska praksa- Imenovanje i status članova CIK BiH, set dokumenata dostupan na: <https://www.izbori.ba/Default.aspx?Lang=3&CategoryID=1035>

²⁴Sud Bosne i Hercegovine, Presuda Suda BiH broj: S1 3 U 035151 22 U od 21.04.2022. godine, strana 3, dostupno na web stranici Centralne izborne komisije

BiH:https://www.izbori.ba/Documents/2022/SKM_28722082912530.pdf

²⁵ Centralna izborna komisija BiH (2023), Rad Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine u svjetlu prakse Suda Bosne i Hercegovine u period maj-decembar 2022. godine, preuzeto s web stranice Centralne izborne komisije BiH:

https://www.izbori.ba/Documents/2023/01/rad_cik_bih_u_svetlu_prakse_suda_bih_maj_dec_2022_bos.pdf

Politički.ba

Država: Bosna i Hercegovina

Doseg:

18.01.2023

srijeda, 12:33

<https://politicki.ba/vijesti/delegacija-eu-nema-sm...>

1 / 1

Delegacija EU: Nema smjene **CIK-a**

EU pozdravlja sve reforme koje imaju za cilj unapređenje integriteta izbornog procesa u skladu sa preporukama OSCE /ODIHR-a i međunarodnim izbornim standardima, uključujući i integritet izborne administracije.

"Evropska unija se nastavlja rukovoditi Kodeksom o dobroj izbornoj praksi Venecijanske komisije, koji jasno propisuje da "tijela koja imenuju članove u izborne komisije ne bi trebala imati diskreciono pravo njihovog opoziva jer to dovodi u sumnju njihovu nezavisnost", navodi se u odgovoru Delegacije **EU** u **BiH**.

Nova državna vlast koja bi se trebala formirati do kraja ovog mjeseca, nakon što kandidati za ministre i zamjenike prođu potrebne provjere, najavljuje hitnu smjenu članova **Centralne izborne komisije BiH**. Potvrdio je to i predsjednik HDZ-a Dragana Čović ali i predsjednik NIP-a Elmedin Konaković.

Iz Delegacije **EU** u **BiH** su o najavljenoj političkoj smjeni članova **CIK-a** za Patriju odgovorili

"Izborni zakon propisuje da se članovi **CIK-a** biraju na sedmogodišnji mandat. Sud **BiH** je odbio prigovore u vezi sa procedurama imenovanja sadašnjih članova **CIK-a**. **EU** se nastavlja rukovoditi Kodeksom o dobroj izbornoj praksi Venecijanske komisije, koji jasno propisuje da "tijela koja imenuju članove u izborne komisije ne bi trebala imati diskreciono pravo njihovog opoziva jer to dovodi u sumnju njihovu nezavisnost. Diskrecioni opoziv je neprihvatljiv, ali opoziv po disciplinskom osnovu je dozvoljen, pod uslovom da su osnovi za to jasno i restriktivno zakonski propisani", navode iz Delegacije **EU**.

EU pozdravlja sve reforme koje imaju za cilj unapređenje integriteta izbornog procesa u skladu sa preporukama OSCE /ODIHR-a i međunarodnim izbornim standardima, uključujući i integritet izborne administracije.

Iz **Centralne izborne komisije** jučer su reagirali na istupe bivšeg člana **CIK-a** Vehida Šehića koji je kazao da se članovi **CIK-a** mogu opozvati.

"Pravni institut "opoziva" članova **Centralne izborne komisije Bosne** i Hercegovine ne postoji u **izbornom zakonu BiH**, niti u bilo kom drugom zakonu. Opoziv kao postupak smjene javnih funkcionara, a koji se provodi prije isteka vremena na koje su izabrani, mora biti propisan ustavom i zakonima i predviđen za isključivo vanredne situacije.

"**U** našem pravnom poretku opozivom se vrši smjena samo inokosnih predstavnika izvršne vlasti, a nikada kolektivnih organa, i to najčešće načelnika općina, odnosno gradonačelnika gradova, o čemu odlučuju birači.

Centralna izborna komisija BiH je svjesna činjenice da pojedini politički subjekti i stranački dužnosnici intenzivno vode kampanju protiv članova **Centralne izborne komisije BiH**, ali to ne bi trebao biti razlog za javnu promociju zakonski nepostojećih, izmišljenih konstrukcija, od strane onih koji u javnom prostoru nastupaju kao neovisni politički analitičari", saopćeno je iz **CIK-a**.

²⁶ Portal Politički.ba, "Delegacija EU: Nema smjene CIK-a", od 18.01.2023. godine, preuzeto s: <https://politicki.ba/vijesti/delegacija-eu-nema-smjene-cik-a/31422>

N1 n1info.ba

Iz OSCE-a za N1: Nezakonita smjena **CIK-a** je neprihvatljiva!

Izvor: Facebook

Svaka smjena članova **Centralne izborne komisije** koja nije u skladu sa zakonom je neprihvatljiva, poruka je OSCE-a, a u vezi sa najavama koje dolaze iz stranaka koje čine novu većinu na nivou Bosne i Hercegovine. "Postupak imenovanja članova **CIK-a** jasno je propisan **Izbornim zakonom** BiH. Svaki nezakonit postupak u toj sferi narušio bi same temelje demokratije, te je stoga neprihvatljiv", naveli su iz OSCE-a u odgovoru N1.

U ovoj organizaciji potcrtavaju da je provedba izbora složen i osjetljiv proces, koji zahtjeva od **Centralne izborne komisije (CIK)**, političkih stranaka, pravosuđa, policijskih agencija i medija da rade profesionalno i sa integritetom.

"Sva funkcionalna demokratska društva imaju na raspolaganju mehanizme kontrole, pri čemu se moraju poštovati nadležnosti svake institucije. Stoga, političke stranke i lideri dužni su poštovati zalaganje **CIK-a** za očuvanje integriteta i pravičnosti izbornog procesa, te općenito uvažavati važnu ulogu i rad ove institucije", naveli su u odgovoru.

Ne stišavaju se reakcije nakon izbora novih članova **CIK-a**

Na koncu iz OSCE-a poručuju da im je drago čuti da koalicijski pregovori napreduju na svim nivoima, te da se nadaju njihovom brzom ishodu.

"Važno je ne gubiti vrijeme. Pozivamo nadležne da svoju pažnju usmjere na pitanja od značaja za život građana BiH. Nakon teškog perioda, potrebno je ponovno pokrenuti reformske procese bez daljnjeg odlaganja", naveli su iz OSCE-a.

Nezadovoljstvo radom **CIK-a** SNSD i HDZ BiH izražavaju još od imenovanja novih članova **CIK-a**, više puta su poručivali da članovi nisu imenovani u skladu sa zakonom.

Iz navedenih primjera vidljivo je da su štetni narativi imali za cilj podrivanje zakonskih propisa, urušavanje izbornoga i demokratskog procesa, a izazvali su reakciju i međunarodnih tijela u

²⁷ Portal N1info.ba, "Iz OSCE-a za N1: Nezakonita smjena CIK-a je neprihvatljiva!", od 21.01.2023. godine, preuzeto s: <https://n1info.ba/vijesti/iz-osce-a-za-n1-nezakonita-smjena-cik-a-je-neprihvatljiva/>

Bosni i Hercegovini koja prate i izvještavaju o demokratskom upravljanju, politikama i kretanjima u zemlji.

Političke stranke koje se natječu na izborima nisu imale za cilj osnažiti Centralnu izbornu komisiju BiH kao nezavisno regulatorno izborno tijelo, već širenjem političke propagande „normalizirati ove narative u javnosti“ i „legitimirati političke akcije koje poduzimaju“.²⁸ Dezinformacije koje su plasirane u javnosti o nezakonitom izboru članova Centralne izborne komisije BiH nisu bile potkrijepljene nikakvim dokazima, već su bile isključivo proizvoljne i netačne, a s ciljem obmane javnosti i postizanja političkih ciljeva. Širenje štetnih narativa je vidljiv u svim fazama izbornog procesa, počevši od osporavanja pravnog osnova za raspisivanje Općih izbora 2022. godine u Bosni i Hercegovini.

3.2. Negiranje i osporavanje pravnog osnova za raspisivanje Općih izbora 2022. godine u Bosni i Hercegovini

Nakon što su „propali“ višemjesečni pokušaji postizanja dogovora među političkim akterima u Bosni i Hercegovini o izornoj reformi, mjesecima prije zakonskog roka za raspisivanje Općih izbora 2022. godine u BiH plasirale su se dezinformacije da ukoliko se ne postigne dogovor o izornoj reformi nema pravnog osnova da se Opći izbori u BiH 2022. godine održe, jer navodno ne postoje zakonske pretpostavke za njihovo održavanje, odnosno rezultati izbora se ne mogu implementirati.

Kao što je bio slučaj i u prethodnom potpoglavlju u kojem su navedeni neki primjeri štetnog narativa o negiranju legitimnosti izabranih članova Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, ovo potpoglavlje će obuhvatiti neke primjere kojim se osporava pravni osnov za raspisivanje Općih izbora 2022. godine u Bosni i Hercegovini. U skladu s članom 1.14 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine²⁹ „Centralna izborna komisija BiH raspisuje izbore u skladu s ovim Zakonom, obavještava sve nadležne organe na svim nivoima vlasti i javnost o datumu održavanja izbora najmanje 150 dana prije održavanja izbora, osim ako odredbama Poglavlja 14 ovog Zakona nije drugačije određeno“. Slijedi prikaz dezinformacija kojim se negirao i osporavao pravni osnov za raspisivanje Općih izbora 2022. godine u BiH.

---

²⁸ Džihana A. (2023), Štetni narativi tokom izbora: Kampanje diskreditacije, rodni stereotipi i narativi mržnje Opći izbori 2022. u Bosni i Hercegovini, Mediacentar, Sarajevo, str. 130, preuzeto s: https://media.ba/sites/default/files/stetni_narativi_-_web_pages.pdf

²⁹ Izborni zakon Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22 i 67/22), preuzet s web stranice Centralne izborne komisije BiH: <https://www.izbori.ba/Documents/documents/ZAKONI/POIZpw110508-hrv.pdf>

Bez reforme ne mogu se provesti rezultati izbora, razgovori iza Nove godine

Razgovori o izmjeni Izbornog zakona u BiH trebali bi se nastaviti nakon Nove godine, izvijestili su jučer iz HDZ-a BiH ocjenjujući da se opći izbori neće moći održati bez provedbe ove reforme koja, po njima, mora uključiti konstitutivne narode i legitimno političko predstavljanje. U zaključcima dostavljenim nakon sjednice Predsjedništva vodeće hrvatske stranke u BiH ističe se kako svi pokušaji dokidanja konstitutivnosti koju je upravo Ustavni sud BiH označio kao natkrovljujuće načelo, kao i nasrtaji na legitimno političko predstavljanje, predstavljaju rušenje ustavnog poretka BiH i Daytonskog sporazuma. Zatražili su da se ova načela usklade kroz reformu izbornog zakonodavstva. Po tim navodima, kroz tu reformu trebale bi se otkloniti sve diskriminacije manjina, ali i majorizacija konstitutivnih naroda što posebno pogađa Hrvate čije su predstavnike u više navrata birali bošnjački birači i stranke. Potpredsjednik HDZ-a BiH Marinko Čavara je na konferenciji za novinare izvijestio kako bi se razgovori o izbornoj reformi trebali nastaviti nakon Nove godine uz posredovanje administracije SAD-a i Europske unije. Nastavak razgovora o izbornoj reformi koji se trebao održati prošlog tjedna odgođen je zbog procjene poslobnog izaslanika State Departmenta za izbornu reformu Matthewa Palmera i direktorice za Europu i Aziju u Službi

Zoran Krešić

POTPREDSJEDNIK HDZ-a BiH Marinko Čavara rekao je kako se neće dopustiti da se Hrvatima nametnu predstavnici u vlasti na sljedećim izborima

za vanjsko djelovanje EU-a Angeline Eichhorst kako zapravo ne bi rezultirali napretkom zbog udaljenih stajališta prije svega hrvatske i bošnjačke strane. Čavara je na konferenciji za novinare optužio bošnjačke stranke SDA i SDP BiH da duže razdoblje nastoje bojkotirati izbornu reformu, a što su doslovce potvrdili prošloga tjedna najavom izlaska iz ovoga procesa.

Upozorio je kako bi bila upitna provedba izbornih rezultata u slučaju da se ne izmijeni Izborni zakon koji je osporen presudom Ustavnoga suda BiH jer su izbrisane odredbe koje se tiču načina biranja izaslanika za gornji, nacionalno koncipirani Dom naroda Parlamenta FBiH. „Ako nema odredbi u Izbornome zakonu, rezultati izbora se ne mogu provesti. Ako imate najave bošnjačkih stranaka da će se model izbornog inženjeringa sa Željkom Komšićem spustiti na niže razine, te ako nije promijenjen Izborni zakon, onda je jasno da nemamo uvjeta za izbore”, istaknuo je Čavara. Pri tome je dodao kako je neprihvatljivo da u tome posreduje Središnje izborno povjerenstvo čiji legalitet ova stranka osporava tvrdeći da se radi o državnoj instituciji čiji su članovi bili politički angažirani i da podržavaju stavove probošnjačkih stranaka. HDZ BiH pozvao je druge političke stranke na zaustavljanje stalnih kriza u zemlji navodeći kako svojim potezima dovode u pitanje budućnost države BiH. ●

³⁰ Večernji list, „Bez reforme ne mogu se provesti rezultati izbora, razgovori iza Nove godine”, strana 2, 21.12.2021. godine.

Čović: Bez izmjena Izbornog zakona nema ni izbora

VIJESTI | Autor: FENA | 17. jul 2021 19:34 | 7 komentara

Podijeli:

Predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović smatra kako se izbori u Bosni i Hercegovini sljedeće godine neće moći održati ako se ne postigne politički dogovor o izmjenama izbornog zakonodavstva.

MOSTAR - HDZ BiH kroz prethodne pregovore o izmjeni izbornog zakonodavstva zagovara prava konstitutivnog naroda na legitimno predstavljanje i zastupanje i da je ono neodvojivo od Dejtonskog mirovnog sporazuma i pravnog sistema BiH, izjavio je potpredsjednik HDZ-a BiH Marinio Čavara. On je pozvao sve političke stranke u BiH da preuzmu odgovornost u stabilizaciji

političkog odnosa u BiH, poručivši da bez provedene izmjena izbornog zakonodavstva nema ni uslova za održavanje izbora. Čavara je naglasio da su HDZ BiH, stranke SNS-a i hrvatski narod najzainteresovaniji za izbornu reformu u BiH i učestvovali na svim sastancima, bez obzira što su se mnogi trudili da se dogovor ne postigne. Prema njegovim riječima, nedolazak evropskog i američkog predstavnika za izbornu reformu u BiH Angeline Ajnorst i Metrua Palvera prozvano je izjavama poslanika stranke iz pregovorskog procesa i to stranke koje nisu formalno ni učestvovali u tom procesu, ali i najave iz SDA da će se povući iz pregovora. "To je trajano i od predstavnika međunarodne zajednice. To se sve uklapa u tezu da SDA i sve druge probosnjačke unikatističke snage ne žele da se dogovore o sprovođenju odluke Ustavnog suda o legitimnom predstavljanju i zastupanju - rekao je Čavara (Srna)

³¹ Portal N1, „ Čović: Bez izmjena Izbornog zakona nema ni izbora”, od 17.07.2021. godine, preuzeto s: <https://n1.info.ba/vijesti/covic-bez-izmjena-izbornog-zakona-nema-ni-izbora/>

³² Glas Srpske, „Bez izmjena Izbornog zakona nema uslova za izbore“, strana 3, od 21.12.2021. godine

7. februar/veljača, 2022.

Čović smatra da nema zakonskih mogućnosti za održavanje izbora u BiH

Podijelite

Odštampaj

Dragan Čović, predsjednik Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) Bosne i Hercegovine na konferenciji za medije 7. januara 2022.

Predsjednik Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) BiH Dragan Čović najavio je da će se četvrtak, 10. februara u zgradi Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (BiH) održati sastanak "onih stranaka koje su u Neumu sjedile u ime hrvatskog i bošnjačkog naroda i razgovarale o izmjenama Izbornog zakona BiH".

Smatra kako bez nužnih izmjena "nema zakonskih mogućnosti za održavanje izbora" koji bi se trebali održati najesen.

"I dalje mislim da nema preduvjeta za izbore ako nećemo promijeniti Izborni zakon BiH. Nešto slično kao što je bilo za Mostar, kad je Ustavni sud BiH poništio neke dijelove Izbornog zakona. Dok ih nismo promijenili, nismo ni imali izbore", kazao je Čović i dodao da još vjeruje da će se taj zakon promijeniti.

Predstavnici međunarodne zajednice u BiH su reagirali na ovu vrstu dezinformacija, te su javno iznijeli stav da se izbori mogu provesti u skladu sa postojećim zakonom. Međunarodna

³³ Portal Radio Slobodna Evropa, "Čović smatra da nema zakonskih mogućnosti za održavanje izbora u BiH", od 07.02.2022. godine, preuzeto s: <https://www.slobodnaevropa.org/a/covic-izborni-zakon-skupstina-rs/31691339.html>

zajednica je dala snažnu podršku aktivnostima Centralne izborne komisije BiH i ponavljali su da ne postoje pravne smetnje za održavanje Općih izbora 2022. godine u BiH.

Primjer iz medija 12: Portal Aljazeera, Schmidt: Izbori u BiH će biti održani, sa ili bez izmjena Izbornog zakona”³⁴

Schmidt: Izbori u BiH će biti održani, sa ili bez izmjena Izbornog zakona

U slučaju da ne bude izmjena Izbornog zakona, opći izbori će biti održani najesen 2022. godine u skladu s odredbama postojećeg zakona, o tome nema pregovora, poručio je visoki predstavnik u BiH.

Christian Schmidt ulaže diplomatske napore kako bi smirio napetosti u Bosni i Hercegovini (Armin Durgut / PIXSELL)

---

³⁴ Portal Aljazeera, “Schmidt: Izbori u BiH će biti održani, sa ili bez izmjena Izbornog zakona”, od 28.01.2022. godine, preuzeto s: <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2022/1/28/schmidt-izbori-u-bih-ce-bit-odrzani-najesen-sa-ili-bez-izbornog-zakona>

Primjer iz medija 13: Portal Faktor, Kavalec: Kao članica OSCE-a, BiH se obavezala da redovno održava izbore³⁵

faktor.ba

Kavalec: Kao članica OSCE-a, BiH se obavezala da redovno održava izbore

Šefica Misije OSCE-a u Bosni i Hercegovini ambasadorica Kathleen Kavalec izjavila je danas u Sarajevu da se Bosna i Hercegovina kao članica OSCE-a obavezala da redovno održava izbore i poštuje demokratska prava svojih građana.

- Pravovremeno finasiranje izbornog procesa je dio tih obaveza i želim da potaknem vlasti da osiguraju sredstva kako bi izbori bili održani na vrijeme i u skladu s izbornim zakonodavstvom - rekla je Kavalec.

Dodala je da je bojkot izbora stvar ličnog izbora, ali da oni koji se odluču na to gube priliku da ostvare svoje demokratsko pravo.

Primjer iz medija 14: Portal O kanal, „Johann Sattler jasno poručuje: Izbori će biti održani drugog oktobra“³⁶

Sattler: Izbori će biti 2. oktobra, to se ne dovodi u pitanje

VJESTI | Autori: NI BiH | 24. maj 2022 11:20 | 0 komentara

Podijeli:

³⁵ Portal Faktor „Kavalec: Kao članica OSCE-a, BiH se obavezala da redovno održava izbore“, od 11.03.2022.: <https://faktor.ba/vijest/kavalec-kao-clanica-osce-a-bih-se-obavezala-da-redovno-odrzava-izbore/156425>

³⁶ Portal O kanal/Oslobodjenje, „Johann Sattler jasno poručuje: Izbori će biti održani drugog oktobra“, od 24.05.2022. godine, preuzeto s: <https://okanal.osl.obodjenje.ba/okanal/vijesti/johann-sattler-jasno-porucu-je-izbori-ce-biti-odrzani-drugog-oktobra-762036>

Ispunjavajući zakonske obaveze iz svoje nadležnosti, na 15. sjednici održanoj 21.04.2022. godine, Centralna izborna komisija BiH je najavila raspisivanje izbora i saopštila da nema smetnje za raspisivanje izbora.³⁷

Nakon što je prema Izbornom zakonu BiH donešena odluka o raspisivanju i održavanju izbora, koja se mora donijeti najkasnije 150 dana prije dana održavanja izbora osim ako odredbama Poglavlja 14 ovog Izbornog zakona BiH nije drugačije određeno, sredstva za provedbu izbora moraju biti osigurana u roku od 15 dana od dana donošenja Odluke o raspisivanju i održavanju izbora. Međutim, bez obzira na zakonske propise, sredstva za provedbu izbora su bila upitna, o čemu slijedi više u sljedećem potpoglavlju.

3.3. Opći izbori u Bosni i Hercegovini raspisani za 2. oktobar 2022. godine, a „para“ nema

Uprkos naprijed navedenom ambijentu, poštujući izričite zakonske norme, Centralna izborna komisija BiH je 04. maja 2022. godine na 17. sjednici donijela Odluku o raspisivanju i održavanju Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine.³⁸ Izbori su zakazani za nedjelju, 02. oktobra 2022. godine.

Prema odredbama člana 1.2a Izbornog zakona BiH nadležne institucije sredstva za provedbu izbora moraju osigurati u roku od 15 dana od dana raspisivanja izbora, odnosno u ovom slučaju to su morali učiniti do 19. maja 2022. godine.

Nedonošenjem odluke o osiguranju sredstava za izbore, nadležne institucije učinile su nezapamćen presedan u vršenju svojih zakonskih obaveza, što je za posljedicu moglo imati nemogućnost ostvarivanja biračkog prava, kako aktivnog prava glasa za oko 3.3 miliona birača, tako i onemogućavanje prava kandidature za hiljade građana države Bosne i Hercegovine.

Centralna izborna komisija je o problemu neosiguranja finansijskih sredstava kontinuirano informirala javnost (putem saopćenja):

---

³⁷ 15. sjednica Centralne izborne komisije BiH održanoj 21.04.2022, dostupna na YouTube kanalu CIK BiH: <https://www.youtube.com/watch?v=NRg0kwicpGo&list=PLPbKtryLtpKgXWkTo7Ob8apFoSkuuxH2b&index=140>

³⁸ 17. sjednica Centralne izborne komisije BiH održanoj 04.05.2022., dostupna na YouTube kanalu CIK BiH: <https://www.youtube.com/watch?v=rsgZ36NR1vw>

Saopćenje za javnost 1: Finansijska sredstva za provedbu Općih izbora 2022. godine moraju se obezbjediti do 19. maja³⁹

Sarajevo, 18.05.2022. godine – Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine pozdravlja održavanje telefonske sjednice Vijeća ministara Bosne i Hercegovine u vezi sa donošenjem odluke o osiguranju finansijskih sredstava za provedbu Općih izbora 2022. godine. Međutim, Centralna izborna komisija BiH, vodeći računa o jasno propisanim rokovima i izričitim obavezama institucija BiH, ne može biti zadovoljna ishodom jučerašnje telefonske sjednice Vijeća ministara BiH.

Napominjemo javnost da je odredbama člana 1.2a Izbornog zakona BiH imperativno propisano da nadležne institucije sredstva za provedbu izbora moraju osigurati u roku od 15 dana od dana raspisivanja izbora, odnosno u ovom slučaju do 19. maja. Centralna izborna komisija BiH je shodno uputama Ministarstva finansija i trezora BiH od 14.01.2022. godine, a u skladu sa normama i procedurama propisanim Zakonom o finansiranju institucija BiH, uputila Vijeću ministara BiH prijedlog posebne odluke o izdvajanju finansijskih sredstava iz Budžeta institucija i međunarodnih obaveza BiH u ukupnom iznosu od 12.528.000,00 KM.

Važnost provođenja slobodnih izbora mora biti prepoznata od strane svih institucija i organa vlasti, koje su dužne, u okviru svoje nadležnosti omogućiti provođenje izbora. Finansijska sredstva su već sada neophodna kako bi Centralna izborna komisija BiH nesmetano provodila sve zakonom propisane izborne radnje i aktivnosti. Neosiguranje sredstava u zakonom propisanom roku već je proizvelo određene radnje koje mogu ugroziti izborni proces, kao što su sutrašnje donošenje odluka CIK BiH o poništenju već provedenih postupaka javnih nabavki, potom slanje zahtjeva nadležnim institucijama u BiH o pružanju pomoći u pogledu upućivanja na rad u CIK BiH određenog broja službenika, uvođenje prekovremenog rada, rada u neradne dane, noćnog rada i rada u dane državnih praznika, a zbog nemogućnosti da, kao uvijek do sada, angažiramo dodatno osoblje za rad u Sekretarijatu Centralne izborne komisije BiH.

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine još jednom poziva donosiocima odluka u Bosni i Hercegovini da ispune svoju zakonsku obavezu i u zakonskom roku osiguraju finansijska sredstva za provedbu Općih izbora 2022. godine.

Cijeneći značaj izbornog procesa i činjenicu da izbori predstavljaju temeljni stub demokratije, izražavamo nadu i očekivanja, da će nadležne institucije pokazati odgovornost, ozbiljnost i poštovanje Izbornog zakona BiH, te da će u zakonom predviđenom roku Centralnoj izornoj komisiji BiH doznačiti sredstva u ukupnom iznosu od 12.528.000,00 KM.

Saopćenje za javnost 2: Poziv Vijeću ministara BiH da vodi računa o iznosu finansijskih sredstava potrebnih za provedbu Općih izbora 2022. godine⁴⁰

Sarajevo, 30.05.2022. godine – Prema saznanjima Centralne izborne komisije BiH Nacrt Zakona o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2022. godinu koji bi se trebao naći na dnevnom redu Vijeća ministara BiH u djelu rashoda Centralne izborne komisije BiH predviđa ukupan iznos od 13.003.000 KM, odnosno predviđa nedovoljan iznos finansijskih sredstava u odnosu na zahtjev Centralne izborne komisije BiH. U odnosu na potrebna sredstva nacrt budžeta za Centralnu izbornu komisiju BiH je niži za cca 2.800.000 KM.

Centralna izborna komisija BiH je u osnovnom budžetskom zahtjevu za 2022. godinu iskazala potrebu za Centralnu izbornu komisiju BiH u iznosu od 12.858.000 KM od čega 9.768.000 KM za Program posebnih namjena - provedba Općih izbora 2022. godine. Centralna izborna komisija BiH je dostavila i Aneks budžetskog zahtjeva za uvećanje sredstava za provedbu Općih izbora 2022. godine za 2.000.000 KM zbog planiranog uvećanja naknada za članove biračkih odbora.

Obzirom da su osnovni budžetski zahtjev i Aneks budžetskog zahtjeva dostavljeni u 2021. godini, zbog inflacije i povećanja cijena roba i usluga, Centralna izborna komisija BiH je dostavila i zahtjev za dodatnih 800.000 KM za provedbu Općih izbora 2022. godine.

Naglašavamo, zahtjev Centralne izborne komisije BiH za 2022. godinu iznosi **15.658.000** (nije uključeno eventualno povećanje plaća državnih službenika) od čega **12.568.000 KM** za provedbu Općih izbora 2022. godine.

Pozivamo Vijeće ministara BiH da prilikom razmatranja i usvajanja Nacrta Zakona o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2022. godinu uvaži naprijed navedene činjenice, odnosno pozivamo nadležne da predloženi Nacrt usklade sa budžetskim zahtjevom Centralne izborne komisije BiH i da ga usklađenog dostave u daljnju proceduru.

Posebno ističemo da sredstva za provedbu Općih izbora 2022. godine trebaju biti operativna u naredna dva dana tj. do 02.06.2022. godine i da je u vezi s tim neophodno da Vijeće ministara BiH donese posebnu odluku o finansiranju Općih izbora 2022. godine, jer u suprotnom će njihovo održavanje 02.10.2022. godine biti najozbiljnije ugroženo.

³⁹ Web stranica Centralne izborne komisije BiH: Saopćenje za javnost: Finansijska sredstva za provedbu Općih izbora 2022. godine moraju se obezbjediti do 19. maja, preuzeto s: <https://www.izbori.ba/?Lang=3>

⁴⁰ Web stranica Centralne izborne komisije BiH: Saopćenje za javnost: Poziv Vijeću ministara BiH da vodi računa o iznosu finansijskih sredstava potrebnih za provedbu Općih izbora 2022. godine, preuzeto s: <https://www.izbori.ba/?Lang=3>

Saopćenje za javnost 3: Poziv Vijeću ministara BiH da usvoji posebnu Odluku o osiguranju finansijskih sredstava potrebnih za provedbu Općih izbora 2022. godine⁴¹

Sarajevo, 02.06.2022. godine – Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine upućuje još jedan apel i poziv Vijeću ministara BiH da na sjednici zakazanoj za ponedjeljak, 06.06.2022. godine u dnevni red uvrsti donošenje Odluke o osiguranju finansijskih sredstava potrebnih za provedbu Općih izbora 2022. godine i istu usvoji.

Ukoliko bi se čekalo usvajanje Zakona o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2022. godinu ozbiljno bi bilo ugroženo održavanje izbora u Bosni i Hercegovini 02. oktobra 2022. godine.

Naglašavamo, Centralna izborna komisija BiH za provedbu Općih izbora 2022. godine zahtjeva finansijska sredstva u iznosu od **12.568.000 KM**, u šta nije uključen redovni godišnji budžet Centralne izborne komisije BiH.

Umjesto postupanja u skladu sa zakonom plasirale se nove dezinformacije i potpuno neodgovorne izjave poput onih da „ima vremena“, „biće novca za izbore“ i sl.

Primjer iz medija 15: Portal RTV Bihać, „TEGELTIJA: NASTAVITI SA PRIPREMAMA ZA IZBORE, CIK ĆE DOBITI NOVAC“⁴²

⁴¹ Web stranica Centralne izborne komisije BiH: Saopćenje za javnost: Poziv Vijeću ministara BiH da usvoji posebnu Odluku o osiguranju finansijskih sredstava potrebnih za provedbu Općih izbora 2022. godine , preuzeto s: <https://www.izbori.ba/?Lang=3>

⁴² Portal RTV Bihać, “TEGELTIJA: NASTAVITI SA PRIPREMAMA ZA IZBORE, CIK ĆE DOBITI NOVAC”, od 18.05.2022. godine , preuzeto s: <https://www.radiobihac.com/vijest/tegeltija-nastaviti-sa-pripremama-za-izbore-cik-ce-dobiti-novac/3844>

Primjer iz medija 16: Portal Federalna.ba, „Bevanda negira da je kriv što nema novca za izbore, stranci optužuju HDZ“⁴³

Bevanda negira da je kriv što nema novca za izbore, stranci optužuju HDZ

Objavljeno: 26.05.2022. 20:04

Uređeno: 26.05.2022. 20:05

I dalje ništa od novca za održavanje Izbora. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je tek Nacrt okvirnog budžeta za period od 2022. do 2024. godine. Odluka, kojom bi se Centralnoj izbornoj komisiji BiH odobrilo 12 i po miliona maraka u svrhu izbora, ovaj put nije stigla ni do dnevnog reda. Opet zahvaljujući ministru Vjekoslavu Bevandi, koji optužbe za blokade negira. Kritike dobija i danas. I to od međunarodne zajednice.

Odluka da se novac iz budžetskih rezervi ili viškova osigura CIK-u BiH u svrhu izbora danas je zapela još na kolegiju. U odmjeru snaga dva naprema jedan prevagnuo je jedan - glas ministra Bevande. Jer da bi tačka stigla pred ministre, potrebna je saglasnost ove trojke. A nje nije bilo. No, ministar Bevanda kaže - to nije istina. O finansiranju izbora nije bilo ni riječi: "Na današnjim sjednicama odbora, koji su stalna tijela Vijeća ministara i u čijem radu sudjelujem, kao ni na samoj sjednici Vijeća ministara BiH nije bilo ni riječi o finansiranju izbora niti je takva odluka bila tema rasprave".

Primjer iz medija 17: Portal Inforadar.ba, „Bevanda nije ispunio obećanje: Nacrt budžeta nije predao ni u ponedjeljak“⁴⁴

 inforadar.ba

Bevanda nije ispunio obećanje: Nacrt budžeta nije predao ni u ponedjeljak

Iako je obećao da će u ponedjeljak predati nacrt budžeta BiH, ministar finansija i trezora Vjekoslav Bevanda (HDZ) to nije učinio, potvrđeno je za Klix.ba.

⁴³ Portal Federalna.ba, “Bevanda negira da je kriv što nema novca za izbore, stranci optužuju HDZ”, od 26.05.2022. godine, preuzeto s:

<https://federalna.ba/bevanda-negira-da-je-kriv-sto-nema-novca-za-izbore-stranci-optuzuju-hdz-4awqo>

⁴⁴ Portal Inforadar.ba, „Bevanda nije ispunio obećanje: Nacrt budžeta nije predao ni u ponedjeljak“, od 24.05.2022. godine, preuzeto s:

<https://inforadar.ba/bevanda-nije-ispunio-obecanje-nacrt-budzeta-nije-predao-ni-u-ponedjeljak/>

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je zbog neblagovremenog osiguranja finansijskih sredstava za provedbu Općih izbora 2022. godine u roku utvrđenom zakonom bila izložena mnogobrojnim izazovima i problemima. Kako bi ispoštovala postavljene zakonske rokove uvela je i prekovremeni rad za stalno uposlene službenike u Sekretarijatu Centralne izborne komisije BiH i o tome je informirala javnost, ali i relevantne predstavnike međunarodne zajednice u BiH, upozoravajući da je ozbiljno ugroženo odvijanje izbornog procesa.

Primjer iz medija 18: Portal N1⁴⁵, „Zbog neosiguranih sredstva za izbore CIK donio odluku o prekovremenom radu“⁴⁵

N1 ba.n1info.com

Zbog neosiguranih sredstva za izbore **CIK** donio odluku o prekovremenom radu

Podjeli:

Zbog neosiguravanja sredstava za provođenje izbora, **CIK** je donio i odluku o prekovremenom radu za službenike Komisije, a zbog nemogućnosti angažovanja dodatnog kadra.

“Najveća poteškoća je ta što nije usvojen Proračun institucija BiH za 2022. godinu i nisu osigurana sredstva za provedbu izbora, s tim u vezi mi nismo u mogućnosti da zaposlimo dodatno osoblje. Mi svake izbore zaposleni do 80 dodatnih službenika koji rade na određenim poslovima vezanim za izborni proces. Ti službenici se zapošljavaju od četvrtog mjeseca sukcesivno kako bi mogli na vrijeme da prođu adekvatne treninge i edukacije u SIP-u i kako bi mogli da rade poslove vezane za, u ovome trenutku za ovjeru političkih subjekata i za registraciju birača za glasanje putem pošte, a nakon toga i neke druge poslove. Mi moramo angažirati osoblje tajništva **SIP-a**, koje uz svoje redovne poslove i referate i obimne poslove koje imaju moraju raditi i dodatne poslove. S tim uvezi na današnjoj sjednici je donesena Odluka o uvođenju prekovremenog rada u SIP-u, pa ćemo sve službenike morati angažirati subotu i nedjelju kako bi radili na unosu potpisa podrške u našu aplikaciju”, rekao je Mišković.

⁴⁵ Portal N1, „Zbog neosiguranih sredstva za izbore CIK donio odluku o prekovremenom radu“, od 22.05.2022. godine, preuzeto s: <https://n1info.ba/vijesti/zbog-neosiguranih-sredstva-za-izbore-cik-donio-odluku-o-prekovremenom-radu/>

Jasna poruka Majkla Martija

Neustavno je onemogućiti izbore

Nadamo se da će institucije ove zemlje izabrati drugi put i djelovati u skladu sa zakonskim obavezama

Članovi Centralne izborne komisije (CIK) BiH održali su jučer sastanak sa šeficom Misije OSCE-a u BiH Ketlin Kavalek (Kathleen Kavalec) i američkim ambasadorom u našoj zemlji Majklom Marfijem (Michael Murphy).

Američki ambasador Marfi poručio je da bi bilo neustavno i antidejtonski

ako bi neko građanima BiH onemogućio izbore.

- Birači moraju imati povjerenje u integritet izbornog procesa. Moraju vjerovati da ishod izbornog procesa odražava njihovu volju iskazanu na glasačkom listiću. Aktivnosti koje OSCE, u saradnji s CIK-om, poduzima pomoći će da se to povjerenje izgradi - naveo je

ambasador.

Dodao je da će birači BiH odlučiti ko će voditi ovu državu te je ovo prilika da pozovu na odgovornost političare i političke stranke koji su ih vodili prethodne četiri godine.

- Jesu li ovi političari ispunili obećanja koja su dali prije četiri godine? Jesu li se vodili interesima svojih birača ili svojim

CIK BiH: Održana sjednica s Marfijem i Kavalek

ličnim interesima? Da li je ova zemlja u boljoj situaciji sada u odnosu na period od prije četiri godine? Ovo su pitanja koja birači sebi postavljaju u svakoj demokratiji prije nego što popune glasački listić. Ako su odgovori na ova pitanja "ne", onda su birači ti koji mogu nešto promijeniti - kazao je Marfi.

A. K.

rtvbn.com

Sprečavanje izbora u BiH je neustavno i antidejtonsko

⁴⁶ Dnevni avaz, strana 2, 24.05.2022. godine

⁴⁷ Portal RTVBN, „Sprečavanje izbora u BiH je neustavno i antidejtonsko“, od 23.05.2022. godine, preuzeto s: <https://www.rtvbn.com/4026226/sprecavanje-izbora-u-bih-je-neustavno-i-antidejtonsko>

Sef Delegacije EU Johan Satler

Izbora će biti 2. oktobra

Jedinstveni smo u stavovima sa svim našim partnerima, ne samo u EU već i u svim našim državama članicama

Sef Delegacije Evropske unije u BiH Johan Satler (Johann Sattler) rekao je da je izborni proces okosnica svake demokratije. To je bio i njegov komentar na optužbe određenih političkih krugova da se protivi tome da visoki predstavnik u BiH Kristijan Šmit (Christian Schmidt) nametne odluku o osiguravanju finansijskih sredstava Centralnoj izbornoj komisiji (CIK) za organiziranje općih izbora, kao i to da se radi u interesu HDZ-a.

- U ovakvim okolnostima kada je CIK raspisao

izbore, ne moram ni naglašavati potrebu da se osiguraju sredstva za njihovo održavanje. Nema sumnje da će se izbori zaista i održati onako kako je i predviđeno 2. oktobra i to ne treba dovoditi u pitanje.

Ja sa svoje strane mogu samo pozvati nadležne, a prije svega govorim o Vijeću ministara BiH i Ministarstvu finansija i trezora BiH, da u narednim danima zbog hitnosti ovog pitanja donesu sve potrebne odluke koje će omogućiti realizaciju izbora - rekao je Satler.

Sattler: Donijeti potrebne odluke

O Kanal - Christian Schmidt: Ne želim baš svaki dan posezati za bonskim ovlastima

Prolaze dani od zakonskog roka za osiguranje novca CIK-u potrebnog za organizaciju i provedbu izbora, a koji je istekao još 19. maja, a država još nije ispunila svoju zakonsku obavezu. Uz protek dana raste i pritisak međunarodne zajednice, posebno na HDZ BiH i državnog ministra finansija Vjekoslava Bevandu, koji je već nekoliko puta odbio dati saglasnost da Vijeće ministara osigura novac iz akumulirane dobiti neovisno od usvajanja državnog budžeta za ovu godinu. Tako je jučer iz Ambasade SAD-a stigla i prilično nediplomatska poruka stranci i ministru, u kojoj su poručili da su razočarani time što je HDZ opet izabrao da blokira finansiranje provođenja općih izbora, te potertali da je licemjerno to što ta stranka, koja tvrdi da podržava evroatlantske aspiracije BiH, istovremeno opstruše izborni proces u državi. HNS je zasjedao u Mostaru, pa ćemo pogledati i kakve su poruke poslane.

Oglasio se, ponovo i visoki predstavnik Christian Schmidt iz čijeg se generalnog stava da iščitati da je spreman koristiti bonške ovlasti kako izborni proces ne bi bio ugrožen. Poručio je, između ostalog ne želi baš svaki dan posezati za bonskim ovlastima, ali da, kada vidi da su ugrožene strukture države, sigurno neće oklijevati da ih upotrijebi, te da će reagirati u korist zemlje. O mogućem djelovanju visokog predstavnika kada je finansiranje izbora u pitanju sinoć je govorio i čelnik SDA koji ističe da je razgovarao sa Schmidtom.

- Svi oni koji su tražili da se donesu poprijeke odluke oko finansiranja izbornih aktivnosti, jednako su to mogle raditi i u proteklih 5 ili 6 mjeseci kako bi dobili proračun. Ako smo nešto iz ovoga dobro uradili je da smo uspješno donijeli dva ključna dokumenta. Visokom predstavniku sam iznio svoj stav da bi bilo katastrofalno da se rameću bilo kakve odluke kada je u pitanju proračun BiH, rekao je Dragan Čović, predsjednik HDZ BiH.

⁴⁸ Dnevni avaz, strana 2, 25.05.2022. godine

⁴⁹ Portal Oslobođenje/O Kanal, „Christian Schmidt: Ne želim baš svaki dan posezati za bonskim ovlastima“, od 27.05.2022. godine, preuzeto s:

<https://okanal.oslobodjenje.ba/okanal/vijesti/christian-schmidt-ne-zelim-bas-svaki-dan-posezati-za-bonkim-ovlastima-762895>

Iz prethodno navedenih primjera je vidljivo da je bilo upitno osiguranje finansijskih sredstava i neblagovremeno usvajanje budžeta za provedbu Općih izbora 2022. godine, a što je uticalo na pravovremeno pokretanje izbornih aktivnosti, a u konačnici je moglo uticati na provedbu izbora. Širenjem dezinformacija poput „ima vremena“, kao i neodgovornih izjava „biće novca za izbore“, je izazvalo i reakciju predstavnika međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini.

Nedonošenjem odluke o osiguranju sredstava za izbore, nadležne institucije učinile su presedan u vršenju zakonskih obaveza, što je rezultiralo reakcijom Visokog predstavnika međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini Christiana Schmidta.

Primjer iz medija 23: Portal Slobodna Evropa, „Visoki predstavnik nametnuo odluku o financiranju izbora u BiH“⁵⁰

Visoki predstavnik nametnuo odluku o financiranju izbora u BiH

Christian Schmidt, visoki predstavnik međunarodne zajednice u BiH, na konferenciji za medije, 7. juna 2022.

Christian Schmidt, visoki predstavnik međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini (BiH), nametnuo je u utorak, 7. juna odluku kojom će se Centralnoj izbornoj komisiji BiH doznačiti 12,52 miliona maraka (oko 6,41 milion eura) za organizaciju oktobarskih općih izbora.

Schmidt je nametnuo i izmjene Zakona o financiranju institucija BiH i Izbornog zakona BiH.

Naglasio je kako se njima "osiguravaju trajna i sistemska rješenja za automatsko i kontinuirano financiranje izbora kao i privremeno financiranje u situacijama kada budžet BiH ne bude usvojen u budućnosti".

"Odlukom nalažem da Centralna izborna komisija dobije iznos od 12,52 miliona maraka koji je inicijalno određen za pripremu i organizaciju izbora kao posebna alokacija. Ovim se ne isključuju daljnja izdvajanja koja bi mogla biti neophodna za održavanje izbora", naglasio je Schmidt na konferenciji za medije uoči sjednice Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira u BiH.

Odluka stupa na snagu odmah nakon objave na internetskoj **stranici** Ureda visokog predstavnika u BiH (OHR).

⁵⁰ Portal Slobodnaevropa.org, „Visoki predstavnik nametnuo odluku o financiranju izbora u BiH“, od 07.06.2022. godine, preuzeto s: <https://www.slobodnaevropa.org/a/christian-schmidt-ohr-bosna-hercegovina-pic/31887301.html>

Budući da u skladu s Izbornim zakonom BiH sredstva za provedbu izbora nisu bila osigurana 19.05.2022. godine, uslijedile su intervencije Visokog predstavnika međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini Christiana Schmidta i donošenja Odluke o odobravanju raspodjele sredstava na ime pokrića rashoda vezanih za Opće izbore u Bosni i Hercegovini 2022. godine,⁵¹ Odluke kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Izbornog zakona Bosne i Hercegovine⁵² i Odluke kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine.⁵³ Nakon intervencije Christiana Schmidta, finansijska sredstva su 08.06.2022. godine bila na raspolaganju Centralnoj izbornoj komisiji BiH.

Navedeni primjeri su još jedan pokazatelj kako se štetnim političkim narativom i dijalogom može ugroziti temeljno pravo građana, pravo da izađu na izbore s jedne strane, te ugroziti rad institucije nadležne za provedbu izbora da implementira obaveze i omogući građanima da demokratskim putem izaberu svoje predstavnike.

Brojni su primjeri pojedinih predstavnika određenih političkih stranaka koji su tvrdili da članovi Centralne izborne komisije BiH nisu zakonito imenovani, a institucija kao takva nema ni kapacitet za provedbu izbora. Iako širenje štetnog narativa nije postiglo rezultate koji su se očekivali, širenje dezinformacija se nastavlja i u narednim fazama izbornog procesa.

3.4. Dezinformacijama protiv odluka Centralne izborne komisije BiH

Nakon što su u nedjelju, 02.10.2022. godine uspješno održani Opći izbori u Bosni i Hercegovini, u okviru procesa utvrđivanja i potvrđivanja izbornih rezultata Centralna izborna komisija BiH je donijela na desetine odluka, a u cilju pravilnog utvrđivanja izbornih rezultata.

Tako je Centralna izborna komisija BiH na 61. sjednici održanoj 10.10.2022. godine donijela Naredbu Glavnom centru za brojanje za otvaranje vreća i ponovno brojanje glasačkih listića po službenoj dužnosti na svim redovnim biračkim mjestima u Republici Srpskoj za nivo predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske.

Naredba se odnosila na 2.239 redovnih biračkih mjesta u Republici Srpskoj uključujući i biračka mjesta u Brčko Distriktu BiH sa opcijom glasanja za Republiku Srpsku.

Ponovo, i u ovom slučaju javnost je bila „zatrpana“ dezinformacijama da je Centralna izborna komisija BiH donijela nezakonitu odluku.

---

⁵¹ Odluka kojom se donosi Odluka o odobravanju raspodjele sredstava na ime pokrića rashoda vezanih za Opće izbore u Bosni i Hercegovini 2022. godine, broj 02/22 od 07.06.2022. godine („Službeni glasnik BiH“ broj: 38 od 10.06.2022.godine).

⁵² Odluka kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Izbornog zakona Bosne i Hercegovine, broj 03/22 od 07.06.2022. godine („Službeni glasnik BiH“ broj: 38 od 10.06.2022.godine).

⁵³ Odluka kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, broj 04/22 od 07.06.2022. godine („Službeni glasnik BiH“ broj: 38 od 10.06.2022.godine).

Primjer iz medija 24: Portal Avaz, „Mazalica za portal "Avaza": Odluka CIK-a nezakonita i radikalna, Dodik će podnijeti tužbu Sudu BiH“⁵⁴

Primjer iz medija 25: Portal RTRS, „Ковачевић: ЦИК прекршио закон, намјера прекрајање изборне воље грађана Српске (ВИДЕО)“⁵⁵

Ковачевић: ЦИК прекршио закон, намјера прекрајање изборне воље грађана Српске (ВИДЕО)

Доношењем одлуке о поновном пребројавању гласачих листића за председника Републике Српске Централна изборна комисија БиХ прекршила је закон, изјавио је за РТРС портпарол СНСД-а Радован Ковачевић.

Радован Ковачевић

Фото: РТРС

- Да би се поново бројали гласови, требало би прво да се обраде резултати - навео је он и додао да иза свега стоји намјера прекрајања изборног резултата и воље грађана.

- Наше мишљење је да неко узима изборе из руку грађана и преузима на манипулативан начин како би се наставила цијела ова манипулација коју опозиција чини од изборне ноћи - рекао је Ковачевић и додао да је циљ свега тога изазивање нестабилности и, како је рекао, извршавање налога који долазе извана.

⁵⁴ Portal Avaz.ba, “Mazalica za portal "Avaza": Odluka CIK-a nezakonita i radikalna, Dodik će podnijeti tužbu Sudu BiH”, od 10.10.2022. godine, preuzeto s:

<https://avaz.ba/vijesti/bih/778338/mazalica-za-portal-avaza-odluka-cik-a-nezakonita-i-radikalna-dodik-ce-podnijeti-tuzbu-sudu-bih>

⁵⁵ Portal RTRS.tv, “Ковачевић: ЦИК прекршио закон, намјера прекрајање изборне воље грађана Српске (ВИДЕО)”, od 11.10.2022. godine, preuzeto s: <https://www.RTRS.tv/vijesti/vijest.php?id=489633>

Primjer iz medija 26: Portal RTRS, „Шпирић: ЦИК не удара само на СНСД, већ и на кредибилитет институција Српске“⁵⁶

Шпирић: ЦИК не удара само на СНСД, већ и на кредибилитет институција Српске

Потпредсједник СНСД-а Никола Шпирић упозорио је да срамотно и нелегално одлучивање и рад Централне изборне комисије БиХ није усмјерено само на резултате и статус СНСД-а, већ и на кредибилитет институција Републике Српске.

Никола Шпирић

Фото: СРНА

- Ово што је на сцени посљедњих дана је срамотно изругивање гласачима. Институције Републике Српске стаће у одбрану демократског права грађана да се поштује њихова изборна воља. Умјесто утврђивања резултата и поштивања изборних прописа, ЦИК покушава да врати дуг опозицији која их је нелегално именовала, а опозиција извршава директиве унутрашњих и спољних центара моћи - оцијенио је Шпирић у изјави Срни.

Додао је да правно насиље које ових дана гледамо није плод незнања, нити пуке политичке борбе.

- Раст тензија, које производи ЦИК својим одлучивањем, довешће нас до тога да се ингеренције за изборни процес врате у руке ентитетских изборних комисија, односно Републичке изборне комисије, јер ЦИК томе очигледно није дорастао - закључио је Шпирић.

⁵⁶ Portal RTRS.tv, “Шпирић: ЦИК не удара само на СНСД, већ и на кредибилитет институција Српске”, од 12.10.2022. године, преузето с: <https://www.RTRS.tv/vijesti/vijest.php?id=489779>

Izjavama pojedinih predstavnika političkih stranaka koje su se natjecale na izborima nastojala se „ostvariti kontrola nad tijelima koja propisuju pravila i nadgledaju regularnost izbora“.⁵⁷

Savez nezavisnih socijaldemokrata – SNSD je Sudu BiH podnio zahtjev za ocjenu zakonitosti Naredbe Centralne izborne komisije BiH od 10.10.2022. godine i predložio odgodu izvršenja osporenog akta.

Sud Bosne i Hercegovine je 26.10.2022. godine donio Rješenje kojim se odbija zahtjev SNSD-a za odgađanje izvršenja Naredbe Centralne izborne komisije BiH od 10.10.2022. godine.⁵⁸

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Одбија се захтјев за одгађање извршења наредбе Централне изборне комисије БиХ број: 05-1-07-11-2195-1/22 од 10.10.2022. године.

U Rješenju Suda BiH, pored ostalog stoji: „ U konkretnom slučaju navodi zahtjeva nisu ničim argumentovani, uz zahtjev nisu dostavljeni dokazi, niti su navedene okolnosti koje bi opravdale odgađanje izvršenja, pa se na osnovu samog zahtjeva ne može zaključiti da bi izvršenjem rješenja za tužitelja nastala šteta, a posebno takva šteta koja bi se teško mogla popraviti.“

У конкретном случају наводи захтјева нису ничим аргументовани, уз захтјев нису достављени докази, нити су наведене околности које би оправдале одгађање извршења, па се на основу самог захтјева не може закључити да би извршењем рјешења за тужитеља настала штета, а посебно таква штета која би се тешко могла поправити. Иницирање покретања оцјене законитости општег акта, ваља наглаасити, не налаже хитно рјешавање, нити Закон о управним споровима прописује хитност у рјешавању, а поготово не одређује неки краћи или проритетни рок за рјешавање. У таквој ситуацији је подносилац дужан учинити вјероватним да постоје разлози који могу оправдати одгађање извршења оспореног акта. Такви разлози у захтјеву за одгађање извршења оспореног акта, у конкретној ствари, нису дати, па ни овај суд није у могућности само на основу природе спора или навода из захтјева одлучити да постоји основ за одгађање извршења.

Na kraju Rješenja Suda BiH se konstatuje da ne postoje zakonske pretpostavke za odgađanje izvršenja osporenog upravnog akta, odnosno Naredbe Centralne izborne komisije BiH od 10.10.2022. godine.

---

⁵⁷ Džihana A. (2023), Štetni narativi tokom izbora: Kampanje diskreditacije, rodni stereotipi i narativi mržnje Opći izbori 2022. u Bosni i Hercegovini, Mediacentar, Sarajevo, str. 131, preuzeto s: https://media.ba/sites/default/files/stetni_narativi_-_web_pages.pdf

⁵⁸ Рјешење Суда БиХ број: С1 3 У 044105 22 У од 26.10.2022. године

Налазећи да не постоје законске претпоставке за одгађање извршења оспореног управног акта, одлучено је као у изреци на основу члана 18. став 2, те одредбе члана 37. став 7. Закона о управним споровима БиХ.

Dana, 01.11.2022. godine Sud BiH je donio Presudu kojom se odbija zahtjev SNSD-a za poništenje Naredbe Centralne izborne komisije BiH od 10.10.2022. godine.⁵⁹

P R E S U D U

Odbija se zahtjev za poništenje Naredbe Centralne izborne komisije BiH broj 05-1-07-11-2195-1/22 od 10.10.2022. godine.

Sud BiH u presudi pored ostalog navodi: „Ocjenjujući osnovanost prigovora o nezakonitosti predmetne naredbe, ovo vijeće je prije svega razmatralo i imalo u vidu ovlaštenja Centralne izborne komisije BiH u njihovoj ukupnosti, dakle, ne samo pojedine odredbe, nego cilj i smisao Izbornog zakona BiH i provedbenih propisa. Treba imati u vidu da Izborni zakon BiH, a ni podzakonski akti nisu ni regulirali upravo ovakvu situaciju koja je bila uzrok donošenja osporenog akta, pa kod takvog stanja stvari valja razmotriti preduzetu radnju u ukupnosti ovlaštenja Centralne izborne komisije BiH, prije svega odgovornosti ove komisije za cjelokupan izborni postupak. Preduzeta radnja izdavanja naredbe u već navedenim okolnostima, u cjelosti je u funkciji ispunjavanja osnovnog zadatka Centralne izborne komisije BiH, da utvrdi i objavi tačne i potpune rezultate izbora.“

Ocjenjujući osnovanost prigovora o nezakonitosti predmetne naredbe, ovo vijeće je prije svega razmatralo i imalo u vidu ovlaštenja Centralne izborne komisije u njihovoj ukupnosti, dakle, ne samo pojedine odredbe, nego cilj i smisao Izbornog zakona i provedbenih propisa. Ostvarivanje prava na glasanje i prava na izbore, je jedno od osnovnih građanskih prava, pa je od izuzetnog javnog interesa provođenje zakonitog nadzora i kontrole kompletnog izbornog procesa, radi stvaranja uslova za obezbjeđenje valjanih i tačnih izbornih rezultata. Za provođenje takvog postupka ovlaštena je i odgovorna Centralna izborna komisija, koja sve aktivnosti mora provesti u rokovima propisanim Izbornim zakonom. Treba imati u vidu da Izborni zakon, a ni podzakonski akti nisu ni regulisali upravo ovakvu situaciju koja je bila uzrok donošenja osporenog akta, pa kod takvog stanja stvari valja razmotriti preduzetu radnju u ukupnosti ovlaštenja Centralne izborne komisije, prije svega odgovornosti ove komisije za cjelokupan izborni postupak.

Objava segmenata ovakvih sudskih rješenja i presuda je jedan od načina borbe protiv dezinformacija, što je Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine često koristila i koristi.

---

⁵⁹ Presuda Suda BiH broj: S1 3 U 044105 22 U od 01.11.2022. godine

O naprijed navedenim odlukama Suda Bosne i Hercegovne, Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je informirala javnost (putem saopćenja):

Saopćenje za javnost 4: Odbijen zahtjev SNSD-a za poništenje Naredbe CIK BiH od 10.10.2022. godine⁶⁰

Sarajevo, 01.11.2022. godine – Savez nezavisnih socijaldemokrata – SNSD je Sudu BiH podnio zahtjev za ocjenu zakonitosti Naredbe Centralne izborne komisije BiH od 10.10.2022. godine, koja se odnosi na otvaranje vreća i ponovno kontrolno brojanje glasačkih listića po službenoj dužnosti na svim redovnim biračkim mjestima za nivo predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske, i predložio odgodu izvršenja osporenog akta.

Danas, 01.11.2022. godine Sud BiH je donio presudu kojom se odbija zahtjev SNSD-a za poništenje Naredbe Centralne izborne komisije BiH od 10.10.2022. godine.

Sud BiH u presudi pored ostalog navodi: „**Ocjenujući osnovanost prigovora o nezakonitosti predmetne naredbe, ovo vijeće je prije svega razmatralo i imalo u vidu ovlaštenja Centralne izborne komisije BiH u njihovoj ukupnosti, dakle, ne samo pojedine odredbe, nego cilj i smisao Izbornog zakona BiH i provedbenih propisa. Treba imati u vidu da Izborni zakon BiH, a ni podzakonski akti nisu ni regulirali upravo ovakvu situaciju koja je bila uzrok donošenja osporenog akta, pa kod takvog stanja stvari valja razmotriti preduzetu radnju u ukupnosti ovlaštenja Centralne izborne komisije BiH, prije svega odgovornosti ove komisije za cjelokupan izborni postupak. Preduzeta radnja izdavanja naredbe u već navedenim okolnostima, u cjelosti je u funkciji ispunjavanja osnovnog zadatka Centralne izborne komisije BiH, da utvrdi i objavi tačne i potpune rezultate izbora.**“

Podsjećamo da je Sud Bosne i Hercegovine 26.10.2022. godine donio Rješenje kojim je odbijen i zahtjev SNSD-a za odgađanje izvršenja Naredbe Centralne izborne komisije BiH od 10.10.2022. godine.

---

⁶⁰ Web stranica Centralne izborne komisije BiH: Saopćenje za javnost: Odbijen zahtjev SNSD-a za poništenje Naredbe CIK BiH od 10.10.2022. godine, preuzeto s: <https://www.izbori.ba/?Lang=3>

Sarajevo, 27.10.2022. godine – Podsjećamo, Centralna izborna komisija BiH je na 61. sjednici održanoj 10.10.2022. godine donijela Naredbu Glavnom centru za brojanje za otvaranje vreća i ponovno kontrolno brojanje glasačkih listića po službenoj dužnosti na svim redovnim biračkim mjestima za nivo predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske.

Savez nezavisnih socijaldemokrata – SNSD je Sudu BiH podnio zahtjev za ocjenu zakonitosti Naredbe Centralne izborne komisije BiH od 10.10.2022. godine i predložio odgodu izvršenja osporenog akta.

Sud Bosne i Hercegovine je jučer, 26.10.2022. godine donio Rješenje kojim se odbija zahtjev SNSD-a za odgađanje izvršenja Naredbe Centralne izborne komisije BiH od 10.10.2022. godine.

U Rješenju Suda BiH, pored ostalog stoji: „ **U konkretnom slučaju navodi zahtjeva nisu ničim argumentovani, uz zahtjev nisu dostavljeni dokazi, niti su navedene okolnosti koje bi opravdale odgađanje izvršenja, pa se na osnovu samog zahtjeva ne može zaključiti da bi izvršenjem rješenja za tužitelja nastala šteta, a posebno takva šteta koja bi se teško mogla popraviti.**“

Na kraju Rješenja Suda BiH se konstatuje da ne postoje zakonske pretpostavke za odgađanje izvršenja osporenog upravnog akta, odnosno Naredbe Centralne izborne komisije BiH od 10.10.2022. godine.

Konstruktivan i utemeljen kritički osvrt na rad državnih institucija, a time i izborne administracije je u svakom slučaju poželjan, ali prije svega „treba služiti pospješivanju izbornog procesa kojim bi se iskazivala demokratska volja građana“, a ne neutemeljen i štetan osvrt „kojima se izborni sistem nastoji još više urušiti i izbore učiniti pukom formalnošću potvrđivanja unaprijed poznatih pobjednika“.⁶² Plasirane dezinformacije protiv odluka Centralne izborne komisije BiH, koje je potvrdio Sud BiH svakako ne ukazuju na napore političkih predstavnika na ispunjenje demokratskih standarda u cilju stjecanja boljitka za građane Bosne i Hercegovine.

Napadi političara na predsjednika i članove Centralne izborne komisije BiH su nastavljeni i nakon donošenja Naredbe Glavnom centru za brojanje za otvaranje vreća i ponovno brojanje glasačkih listića po službenoj dužnosti na svim biračkim mjestima u Republici Srpskoj za razinu predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske od 10.10.2022. godine. „Metode konstrukcije narativa uključuju diskreditaciju CIK-a kao nelegalne, nelegitimne i nekredibilne

⁶¹ Web stranica Centralne izborne komisije BiH: Saopćenje za javnost: Odbijen zahtjev SNSD-a za odgađanje izvršenja Naredbe CIK BiH od 10.10.2022. godine, preuzeto s: <https://www.izbori.ba/?Lang=3>

⁶² Džihana A. (2023), Štetni narativi tokom izbora: Kampanje diskreditacije, rodni stereotipi i narativi mržnje Opći izbori 2022. u Bosni i Hercegovini, Mediacentar, Sarajevo, str. 131, preuzeto s: https://media.ba/sites/default/files/stetni_narativi_-_web_pages.pdf

agencije i pri tome se koristi vokabular koji nastoji uticati na emocije birača, dok argumentiranje tvrdnji uglavnom izostaje ili su tvrdnje bazirane na argumentima koji su spekulativne prirode“.⁶³

3.5 Nova odluka Centralne izborne komisije BiH donosi nove dezinformacije, ali i prijetnje

Napadi na Centralnu izbornu komisiju BiH širenjem dezinformacija, malinformacija i misinformacija su imali za cilj zastrašivanja radi sprječavanja službenih lica za obavljanje službenih dužnosti. U zavisnosti od odluke ili aktivnosti Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine mijenjali su se i akteri koji su u javnosti „rušili“ kredibilitet i ugled kako institucije tako i samog izbornog procesa.

Podsjećamo da je Centralna izborna komisija BiH po službenoj dužnosti odlučila provesti ponovno kontrolno brojanje radi pravilnog objedinjavanja i utvrđivanja rezultata izbora za nivo 600 (predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske) što je bio preduslov za utvrđivanje rezultata, a u cilju zaštite integriteta izbornog procesa. Nakon završenog ponovnog kontrolnog brojanja, Centralna izborna komisija BiH je na osnovu člana 2.9 stav (1) tačka 9 i člana 5.29 i 5.29a Izbornog zakona Bosne i Hercegovine, a u vezi sa članom 1. stav (2) Odluke o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine broj 05-1-07-1-2317-1/22 od 22.10.2022. godine, na 73. sjednici održanoj dana 27.10.2022. godine, donijela Dopunsku odluku o utvrđivanju i objavi rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine broj: 05-1-07-12317-22/22, čiji je sastavni dio detaljan prikaz rezultata glasanja za izborni nivo predsjednika i potpredsjednika Republike Srpske.

Time je uslijedio je novi val dezinformacija i prijetnji, ali ovaj put od one tzv. “druge strane” koja je prvobitno pozdravljala odluku Centralne izborne komisije BiH o ponovnom kontrolnom brojanju glasačkih listića za nivo Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske.

Nova odluka Centralne izborne komisije BiH (Dopunska odluku o utvrđivanju i objavi rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine) izazvala je nezadovoljstvo pojedinih političara ali predstavnika pojedinih nevladinih organizacija. Na Dopunsku odluku o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u BiH 2022. godine, kojom su utvrđeni i objavljeni rezultatu za nivo predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske „izjavljene su 3 žalbe, od kojih je Sud BiH 2 odbio kao neosnovane, a jednu (1) žalbu odbacio kao nedozvoljenu“, a „sve odluke CIK BiH su potvrđene“.⁶⁴ Međutim, to nije spriječilo

---

⁶³ Džihana A. (2023), Štetni narativi tokom izbora: Kampanje diskreditacije, rodni stereotipi i narativi mržnje Opći izbori 2022. u Bosni i Hercegovini, Mediacentar, Sarajevo, str. 144, preuzeto s: file:///P:/PUBLIKACIJE/2023/IZBORNO%20PRAVO%20U%20PRAKSI%20-%20OP%20C4%86I%20IZBORI%202022/MAKSIDA/MAKSIDA%20PUBLIKACIJA%203/stetni_narativi_-_web_pages.pdf

⁶⁴ MA iur. Delić A. (2023), Rješavanje izbornih sporova, sudska praksa – Opći izbori u BiH 2022., Edicija: Izborni pravo u praksi- Opći izbori 2022. godine, Centralna izborna komisija BiH, Sarajevo, str. 80.

organizaciju demonstracija, ali i sazivanja press konferencija pred sjedištem Centralne izborne komisije BiH.

Primjer iz medija 27. Portal Slobodna Bosna, „Nebojša Vukanović tvrdi da su mu leđa spremna za pendrek i da članovi CIK-a neće mirno hodati Banjalukom“⁶⁵

"PONIJELE GA EMOCIJE": Nebojša Vukanović tvrdi da su mu leđa spremna za pendrek i da članovi CIK-a neće mirno hodati Banjalukom

„Moja leđa su spremna i za pendrek, vidim da su počeli hapsiti poslanike i daću im povod da budem sljedeći jer sa mafijom ne može drugačije. Imamo i te strance koji ih podržavaju. Zanimljiva je šutnja stranih ambasada koje poručuju da je potrebno što prije formirati vlast iako je korumpirana“, ocijenio je predsjednik liste za Pravdu i red.

Vijesti 29. Okt. 2022 29. Okt. 2022 1

⁶⁵ Portal Slobodna Bosna, Nebojša Vukanović tvrdi da su mu leđa spremna za pendrek i da članovi CIK-a neće mirno hodati Banjalukom, od 29.10.2022. godine, preuzeto s: https://www.slobodna-bosna.ba/vijest/273858/ponijele_ga_emocije_nebojsa_vukanovic_tvrdi_da_su_mu_ledja_spremna_za_pendrek_i_da_chlanovi_cik_a_nece_mirno_hodati_banjalukom.html

oslobodjenje.ba

Trivić osula paljbu nakon odluke **CIK-a**: Ološ, antisrbi i pripadnici mafijaške hobotnice

Dok sam živa, borit ću se protiv te korumpirane pošasti koja nas je snašla, rekla je Trivić

- Dok sam živa, borit ću se protiv te korumpirane pošasti koja nas je snašla. Odgovorni za krađu izbora, prije ili kasnije će biti kažnjeni, poručila je ona pozvavši građane na protest opozicije koji će se večeras u Banjoj Luci u 18 sati održati ispred zgrade RTRS-a.

⁶⁶ Portal Oslobođenje, Ološ, antisrbi i pripadnici mafijaške hobotnice, od 02.11.2022. godine, preuzeto s: <https://www.oslobodjenje.ba/vijesti/bih/trivic-osula-paljbu-nakon-odluke-cik-a-olos-antisrbi-i-pripadnici-mafijaske-hobotnice-806036>

Primjer iz medija 29: Portal Raport, „CIK je amnestirao kriminalce. Ovaj put neko stvarno mora ići u zatvor“⁶⁷

Dario Jovanović: CIK je amnestirao kriminalce. Ovaj put neko stvarno mora ići u zatvor

05.11.2022 - 12:06 – Autor: Raport

Dario Jovanović iz Koalicije Pod lupom, upozorio je da bi zbog ogromnih izbornih pljački neko trebao završiti u zatvoru.

---

⁶⁷ Portal Raport, „CIK je amnestirao kriminalce. Ovaj put stvarno neko mora ići u zatvor“ od 05.11.2022. godine, preuzeto s: <https://raport.ba/dario-jovanovic-cik-je-amnestirao-kriminalce-ovaj-put-neko-stvarno-mora-ici-u-zatvor/>

Primjer iz medija 30: Portal Slobodna Bosna, „Opozicija u RS-u odbila rukovanje s članovima CIK-a, oni napustili Narodnu skupštinu“⁶⁸

Slobodna-bosna.ba

Država: Bosna i Hercegovina

Doseg:

15.11.2022

utorak

<https://www.slobodna-bosna.ba/vijest/276331/smatra...>

1 / 1

 slobodna-bosna.ba

SMATRAJU DA SU POKRADENI: Opozicija u RS-u odbila rukovanje s članovima **CIK-a, oni napustili Narodnu skupštinu**

⁶⁸ Portal Slobodna Bosna, „Opozicija u RS-u odbila rukovanje s članovima CIK-a, oni napustili Narodnu skupštinu“ od 15.11.2022. godine, preuzeto s:

<https://www.slobodna-bosna.ba/vijest/276331/smatraju-da-su-pokradeni-opozicija-u-rs-u-odbila-rukovanje-s-clanovima-cik-a-oni-napustili-narodnu-skupstinu.html>

insajder.in

"CIK falsifikovao izbore!" Trivićeva optužuje Šmita da je pomogao Dodiku da je porazi

I ovog puta Sud Bosne i Hercegovine ali i Ustavni sud Bosne i Hercegovine su potvrdili da je napadana odluka Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine bila zakonita.

Naime, na Dopunsku odluku o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u BiH 2022. godine, kojom su utvrđeni i objavljeni rezultati za nivo predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske izjavljenje su, kako je prethodno navedeno 3 žalbe, od kojih je Sud BiH dvije odbio kao neosnovane, a jednu žalbu odbacio kao nedozvoljenu, a odluka Centralne izborne komisije BiH je potvrđena.

Sud Bosne i Hercegovine žalbu PDP-a, SDS-a i Liste za pravdu i red Nebojše Vukanovića odbija kao neosnovanu:⁷⁰

⁶⁹ Portal Insajder, "CIK falsifikovao izbore" od 17.11.2022. godine, preuzeto s: <https://insajder.in/cik-falsifikovao-izbore-triviceva-optuzuje-smita-da-je-pomogao-dodiku-da-je-porazi/>

⁷⁰ Rješenje Suda BiH broj: S1 3 Iž 044253 22 Iž od 01.11.2022. godine

Broj: S1 3 Iž 044253 22 Iž
Sarajevo, 01.11.2022. godine

Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
05-1-07-1-2317	07-1-2317	2317	501

Sud Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u apelacionom vijeću sastavljenom od sudija Vesna Trifunović, predsjednika vijeća, Mirsade Džindo i Srete Crnjaka, članova vijeća, odlučujući o žalbi Partija demokratskog progresa (PDP), zastupana po predsjedniku Branislavu Borenoviću, Srpska demokratska stranka (SDS), zastupana po predsjedniku Mirku Šaroviću i Lista za pravdu i red-lista Nebojše Vukanovića, zastupana po nositelju liste Nebojši Vukanoviću, izjavljenoj protiv Dopunske odluke Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022.godine, broj: 05-1-07-1-2317-22 od 27.10.2022.godine, na nejavnoj sjednici održanoj dana, 01.11.2022. godine, donio je

RJEŠENJE

Žalba se odbija.

Neki od argumenata Apelacionog vijeća Suda BiH za odbijanje kao nesnovane navedene žalbe su sljedeći:

- Mišljenje žalbenika da su svi glasači te političke partije prema datom uputstvu trebali glasati za istu političku opciju na svim nivoima vlasti na kojima je žalilac imao ovjerenu listu je subjektivno i bez značaja za zakonitost odluke kojom žalilac nije zadovoljan;
- Nepropisno zatvaranje vreća može predstavljati postupanje suprotno zakonu, ali ne ukazuje da je takvo ponašanje uticalo na izborni rezultat;
- Žalitelj iznosi subjektivno mišljenje da je izborni proces kompromitovan i da rezultati nisu validni;
- Žalitelj ni za jedno biračko mjesto nije podnio prigovor zbog nepravilnosti nakon okončanja procesa glasanja;
- Žalitelj nije konkretizovao koja povreda i u kojoj izornoj jedinici je učinjena i kako je uticala na konkretni izborni rezultat;
- Nisu navedeni članovi zakona koji nisu poštovani ili koji su prekršeni, nije naveden približan broj glasačkih listića za koje se vjeruje da nisu ispravni i nije navedeno kako bi povreda uticala na izborni rezultat.

Politički subjekti PDP, SDS i Lista za pravdu i red Nebojše Vukanovića nezadovoljni i navedenom odlukom Suda BiH podnose apelaciju Ustavnom sudu BiH koji tu apelaciju odbacuje kao nedopuštenu svojom odlukom broj: AP-4273/22 od 19.01.2023. godine.⁷¹

⁷¹ Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP-4273/22 od 19.01.2023. godine, preuzeta s web stranice Centralne izborne komisije BiH: https://www.izbori.ba/Documents/2023/01/19/Odluka_ustavni_sud_19012023.pdf

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u sastavu: predsjednica Valerija Galić, potpredsjednici Mirsad Čeman, Zlatko M. Knežević i Helen Keller i sudije Seada Palavrić, Angelika Nussberger i Ledi Bianku, na sjednici održanoj 19. januara 2023. godine, u predmetu broj **AP-4273/22**, rješavajući apelaciju **Partije demokratskog progressa - PDP i drugih**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. stav (3) tačka h), člana 57. stav (2) tačka a) i člana 58. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 94/14), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija **Partije demokratskog progressa, Srpske demokratske stranke i Liste za pravdu i red – lista Nebojše Vukanovića** protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 IŽ 044253 22 IŽ od 1. novembra 2022. godine, zbog toga što je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

8. U odnosu na navode o kršenju člana 25. Međunarodnog pakta, Ustavni sud ukazuje da navedeni član u relevantnom dijelu glasi:

Svaki građanin ima pravo i mogućnost, bez ikakve diskriminacije spomenute u članu 2. i bez neosnovanih ograničenja:

[...] b) da bira i da bude biran na povremenim istinskim, općim, jednakim i tajnim izborima, koji osiguravaju slobodno izražavanje volje birača."

9. S obzirom da su u konkretnom slučaju apelanti političke stranke, a ne građanin u smislu navedenih odredaba, Ustavni sud smatra da se garancije iz člana 25. Međunarodnog pakta ne mogu primijeniti na konkretan postupak (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti AP-7518/18 od 10. januara 2019. godine, tačka 10.). Imajući u vidu navedeno, ovi navodi apelanata su, također, *ratione materiae* inkompatibilni sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

10. U vezi sa navodima o kršenju člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ukazuje da je ovim članom određeno da je Bosna i Hercegovina demokratska država koja funkcioniše u skladu sa zakonom i na osnovu slobodnih i demokratskih izbora. Ustavni sud zapaža da apelanti kršenje ovog člana zasnivaju na istim argumentima koji su ispitani u vezi sa članom 25. Međunarodnog pakta. S obzirom na navedeno Ustavni sud smatra da su u datim okolnostima i navodi o povredi člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 25. Međunarodnog pakta, *ratione materiae* inkompatibilni sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je zaprimila ukupno 5 zahtjeva za poništenje i ponavljanje izbora dostavljenih od političkih subjekata: „SDS- Srpska demokratska stranka, PDP – Partija demokratskog progressa, dva zahtjeva BOSS- Bosanska stranka – Mirnes Ajanović i zahtjev podnesen od strane lica A.J.“, na koje je donijela 5 zaključaka na koje nisu bile podnesene žalbe.⁷²

Fenomen masovnog širenja štetnih narativa u izbornom ciklusu 2022. godine je svakako doprinjelo ogromnim pojavama podnešenja žalbi na rad ove institucije, što ukazuje da je očito da su osim pravnih razloga postojale i političke pobude, kako bi se masovnim podnošenjem,

⁷² MA iur. Delić A. (2023), Rješavanje izbornih sporova, sudska praksa – Opći izbori u BiH 2022., Edicija: Izborna prava u praksi- Opći izbori 2022. godine, Centralna izborna komisija BiH, Sarajevo, str. 88.

u velikom broju neosnovanih žalbi zaustavio ili otežao kontinuirani rad Centralne izborne komisije BiH.

Kako je već navedeno, od raspisivanja izbora do okončanja posrednih izbora je zabilježena pojava enormnog broja podnesenih žalbi, ali je izuzetno visok procenat odluka Centralne izborne komisije BiH potvrdio Sud BiH, što nesumnjivo dokazuje zakonit rad Centralne izborne komisije BiH, te da plasirane maliciozne, zlonamjerne informacije ostaju lažne vijesti (engl. *fake news*) i puka puka propaganda, na što je na nekim konkretnim primjerima ukazano na ovoj publikaciji.

Upravo to je bio još jedan od razloga da se objavi ova publikacija, te je od izuzetne važnosti bilo sačiniti pregled i dekonstrukciju dezinformacija, malinformacija i misinformacija kako bi se shvatile posljedice štetnog utjecaja na glasačko tijelo u Bosni i Hercegovni, ali i cjelokupan izborni proces. Podizanje svijesti birača, kao i daljni razvoj demokratske političke kulture je jedno od opredijeljenja Centralne izborne komisije BiH, na što ukazuje i opredijeljenje da se objavi ova publikacija u okviru edicije Izborna prava u praksi- Opći izbori 2022. godine.

Zaključna razmatranja

Ova publikacija je skromni doprinos da se omogući čitateljima da razumiju pojave svjesne ili nesvjesne interpretacije određenih informacija u izbornom procesu, te napravi distinkcija između pojmova: dezinformacija, misinformacija i malinformacija. Prepoznavanje pojave širenja netačnih informacija, te davanje pravovremenog i ispravnog odgovora je ključno za borbu protiv obmane javnosti i očuvanje demokratskog funkcioniranja države.

Izmanipulisane, lažne i obmanjujuće informacije mogu prouzrokovati ozbiljne posljedice, pored ostalog i sljedeće:

- ugroziti javnu sigurnost, narušiti koheziju zajednice,
- smanjiti povjerenje u institucije i medije,
- podriti javno prihvatanje uloge nauke u informisanju o razvoju i primjeni politika,
- nanijeti štetu ekonomskom prosperitetu i globalnom uticaju,
- podriti integritet vlasti, ustav i naše demokratske procese.

Prepoznavanje dezinformacija, rano upozorenje i pravovremeno djelovanje ima ključnu ulogu u borbi protiv lažnih vijesti.

U ovoj publikaciji je prikazan samo mali dio plasiranih dezinformacija protiv Centralne izborne komisije BiH, među kojima je i ona da nije moguće organizirati izbore jer, kobajagi, ne postoje zakonske pretpostavke za njihovo održavanje. Zatim je prikazano kako su određeni akteri pokušali salvom dezinformacija direktno opstruirati izborni proces na način neobezbjeđivanja finansijskih sredstava za održavanje Općih izbora u BiH 2022. godine.

Zabilježena je i pojava širenja misinformacija, koje su uglavnom plasirane na društvenim mrežama i to od pojedinaca koji su zbog svoje neupućenosti u izborni proces u BiH nesvjesno širili netačne informacije. Kada su u pitanju malinformacije, često su korištene djelomično tačne činjenice iz privatnog života članova Centralne izborne komisije BiH kako bi se svjesno plasirala zlonamjerna informacija i stvorio dodatni element pritiska na službena lica u obavljanju službene dužnosti.

U javnom diskursu su se plasirale dezinformacije da su članovi Centralne izborne komisije BiH nezakonito i nelegalno „postavljeni“. Objavom sudskih rješenja, presuda i putem saopštenja za javnost Centralna izborna komisija BiH se borila protiv dezinformacija plasiranih protiv odluka i naredbi koje je donijela ova institucija, a u skladu s Izbornim zakonom BiH.

Štetni narativi su imali za cilj destabilizirati demokratski razvoj države, a predstavljaju kršenje zakona, za koje do sada niko nije odgovarao ni krivično, ni politički.

U ovoj publikaciji smo prikazali da se dezinformacijama, misinformacijama i malinformacijama ozbiljno može ugroziti stabilnost i daljnji demokratski razvoj države.

Ustavna definicija države Bosne i Hercegovine iz člana I tačka 2. Ustava BiH glasi: „Bosna i Hercegovina je demokratska država koja funkcioniše u skladu sa zakonom i na osnovu

slobodnih i demokratskih izbora“.⁷³ Ako imamo ovakvu ustavnu definiciju države na jednoj strani, a s druge strane pojavu promišljanja i akcija nekih političkih snaga da blokiraju održavanje izbora, onda se sasvim opravdano postavlja pitanje da li je takvim političkim snagama ustvari krajnji cilj da BiH prestane funkcionirati kao demokratska država?!

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine se pokazala kao odgovorna institucija koja je transparentnim radom i brzim djelovanjem pokušala smanjiti efekte plasiranih dezinformacija i podići svijest javnosti, a sve u cilju očuvanja integriteta kako institucije, tako i države.

Dosadašnja borba protiv dezinformacija u svijetu nije dala neki jedinstven model koji je u potpunosti uspješan i vjerovatno i neće, ali se svakako kao najuspješnije sredstvo pokazalo jačanje transparentnosti u radu vladinih ili nevladinih institucija ili bilo kojeg pojedinca ili grupe, u zavisnosti od toga „Ko?“ ili „Šta?“ je meta plasiranih dezinformacija.

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je analizirala dezinformacijske pojave, a ova publikacija je namijenjena svim građanima Bosne i Hercegovine da se educiraju, razviju kritičko razmišljanje i podignu svijest o demokratskoj političkoj kulturi.

Pripremom i objavom odgovarajućih odgovora i demantija, demonstrirane su institucionalne vrijednosti, a s ciljem informiranja javnosti, očuvanja povjerenja i zaštite reputacije.

Sve sjednice Centralne izborne komisije BiH prenošene su i prenose se UŽIVO, a mogu se pogledati i naknadno na web stranici institucije i YouTube kanalu. Centralna izborna komisija BiH je vidljiva i “izašla” je na društvene mreže poput Facebook-a, Twiter-a, YouTube-a, Instagram-a i LinkedIn-a. Za Opće izbore 2022. godine objavila je serijal od 14 emisija u formi podcasta u kojima su obrađeni svi segmenti izbornog procesa u Bosni i Hercegovini, uspostavljen je Viber bot, te izrađena serija Viber stikera namijenjenih za izbore. Objavljeno je pet izdanja Biltena Centralne izborne komisije BiH koji daju pregled najznačajnijih aktivnosti institucije. Transparentan rad ove institucije potvrđuje i na web stranici Centralne izborne komisije BiH objavljena edicija „Izborna pravo u praksi- Opći izbori 2022. godine“.

Transparentan rad i otvoren pristup prema javnosti ukazuje na odgovoran odnos ove institucije prema građanima. Svrha odnosa i odgovora prema građanima, odgovara svrsi same demokracije.

---

⁷³ Ustav Bosne i Hercegovine, prijevod na bosanski jezik, preuzet sa web stranice Ustavnog suda u BiH: https://www.ustavnisud.ba/public/down/USTAV_BOSNE_I_HERCEGOVINE_bos.pdf

Popis primjera iz medija:

Primjer iz medija 1: Slobodna Bosna, nezavisni informativni portal, „STRAH OD IZBORA I U SNSD-u: Staša Košarac bi da rješava "nelegalni i nelegitimni CIK", tvrdi da će ga neko pokrasti „	18
Primjer iz medija 2: Portal Federalne TV, „Završena sjednica Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH „	19
Primjer iz medija 3: Portal Klix.ba, „HDZ i SNSD spinuju da Centralna izborna komisija nije izabrana legalno“	20
Primjer iz medija 4: portal Srpskainfo.com, „Politika “Služi da eliminiše volju naroda” Dodik tvrdi da CIK nije izabran u skladu sa zakonima BiH“	21
Primjer iz medija 5: Portal RTRS, „Новаковић Бурцаћ: Може се озбиљније разматрати идеја о смјени чланова ЦИК-а“	22
Primjer iz medija 6: Portal Infosrpska.ba, “VULIĆ: NEMA CIK-A BEZ PARLAMENTARNE SKUPŠTINE KOJA JOJ DAJE OVLAŠĆENJA”	23
Primjer iz medija 7: Portal N1 TV, „Iz OSCE-a za N1: Nezakonita smjena CIK-a je neprihvatljiva!“	26
Primjer iz medija 8: Večernji list, „Bez reforme ne mogu se provesti rezultati izbora, razgovori iza Nove godine”	28
Primjer iz medija 9: Portal N1, “Čović: Bez izmjena Izbornog zakona nema ni izbora”	29
Primjer iz medija 10: Глас Српске, „Без измјена Изборног закона нема услова за изборе“	29
Primjer iz medija 11: Portal Radio Slobodna Evropa, „Čović smatra da nema zakonskih mogućnosti za održavanje izbora u BiH“	30
Primjer iz medija 12: Portal Aljazeera, Schmidt: Izbori u BiH će biti održani, sa ili bez izmjena Izbornog zakona”	31
Primjer iz medija 13: Portal Faktor, Kavalec: Kao članica OSCE-a, BiH se obavezala da redovno održava izbore	32
Primjer iz medija 14: Portal O kanal, „Johann Sattler jasno poručuje: Izbori će biti održani drugog oktobra“	32
Primjer iz medija 15: Portal RTV Bihac, „TEGELTIJA: NASTAVITI SA PRIPREMAMA ZA IZBORE, CIK ĆE DOBITI NOVAC“	35
Primjer iz medija 16: Portal Federalna.ba, „Bevanda negira da je kriv što nema novca za izbore, stranci optužuju HDZ“	36
Primjer iz medija 17: Portal Inforadar.ba, „Bevanda nije ispunio obećanje: Nacrt budžeta nije predao ni u ponedjeljak“	36
Primjer iz medija 18: Portal N1“, „Zbog neosiguranih sredstva za izbore CIK donio odluku o prekovremenom radu“	37
Primjer iz medija 19: Dnevni avaz, „Neustavno je onemogućiti izbore“	38
Primjer iz medija 20: Portal RTVBN, „Sprečavanje izbora u BiH je neustavno i antidejtonsko	38
Primjer iz medija 21: Dveni avaz	39
Primjer iz medija 22: Portal O kanal, „Christian Schmidt: Ne želim baš svaki dan posezati za banskim ovlastima“	39
Primjer iz medija 23: Portal Slobodna Evropa, „Visoki predstavnik nametnuo odluku o financiranju izbora u BiH“	40
Primjer iz medija 24: Portal Avaz, „Mazalica za portal "Avaza": Odluka CIK-a nezakonita i radikalna, Dodik će podnijeti tužbu Sudu BiH“	42

Primjer iz medija 25: Portal RTRS, „Ковачевић: ЦИК прекршио закон, намјера прекрајање изборне воље грађана Српске (ВИДЕО)“	42
Primjer iz medija 26: Portal RTRS, „Шпирић: ЦИК не удара само на СНСД, већ и на кредибилитет институција Српске“	43
Primjer iz medija 27. Portal Slobodna Bosna, „Nebojša Vukanović tvrdi da su mu leđa spremna za pendrek i da članovi CIK-a neće mirno hodati Banjalukom“	49
Primjer iz medija 28: Portal Oslobođenje, „Ološ, antisrbi i pripadnici mafijaške hobotnice“ ...	50
Primjer iz medija 29: Portal Raport, „CIK je amestirao kriminalce. Ovaj put neko stvarno mora ići u zatvor“	51
Primjer iz medija 30: Portal Slobodna Bosna, „Opozicija u RS-u odbila rukovanje s članovima CIK-a, oni napustili Narodnu skupštinu“	52

Popis saopćenja Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine:

Saopćenje za javnost 1: Finansijska sredstva za provedbu Općih izbora 2022. godine moraju se obezbjediti do 19. maja.....	34
Saopćenje za javnost 2: Poziv Vijeću ministara BiH da vodi računa o iznosu finansijskih sredstava potrebnih za provedbu Općih izbora 2022. godine.....	34
Saopćenje za javnost 3: Poziv Vijeću ministara BiH da usvoji posebnu Odluku o osiguranju finansijskih sredstava potrebnih za provedbu Općih izbora 2022. godine.....	35
Saopćenje za javnost 4: Odbijen zahtjev SNSD-a za poništenje Naredbe CIK BiH od 10.10.2022. godine	46
Saopćenje za javnost 5: Odbijen zahtjev SNSD-a za odgađanje izvršenja Naredbe CIK BiH od 10.10.2022. godine	47

Popis literature:

A) Knjige, edicije, zbornici, priručnici, brošure:

1. Black Sam (2003), Odnosi s javnošću, Clio, Beograd;
2. Centralna izborna komisije Bosne i Hercegovine (2023), Izorno pravo u praksi – Opći izbori 2022. godine, edicija, dostupna na:
<https://www.izbori.ba/?Lang=3&CategoryId=928&Tag=515> ;
3. Dr. Arnautović Suad (2020), Uloga društvenih medija u izbornom procesu– smjernice za izborne aktere, Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine, Sarajevo;
4. Dr. sc. Nenadić Iva, dr.sc. Vučković Milica (2021), Dezinformacije – edukativna brošura i vježbe za razumijevanje problema dezinformacija; Agencija za elektroničke medije i UNICEF, Zagreb;
5. Džihana A. (2023), Štetni narativi tokom izbora: Kampanje diskreditacije, rodni stereotipi i narativi mržnje Opći izbori 2022. u Bosni i Hercegovini, Mediacentar, Sarajevo, preuzeto s: https://media.ba/sites/default/files/stetni_narativi_-_web_pages.pdf ;
6. MA iur. Delić A. (2023), Rješavanje izbornih sporova, sudska praksa – Opći izbori u BiH 2022., Edicija: Izorno pravo u praksi- Opći izbori 2022. godine, Centralna izborna komisija BiH, Sarajevo;
7. Sarajlić D., Sokol A. (2023), Štetni narativi tokom izbora: Kampanje diskreditacije, rodni stereotipi i narativi mržnje Opći izbori 2022. u Bosni i Hercegovini, Mediacentar, Sarajevo, preuzeto s: https://media.ba/sites/default/files/stetni_narativi_-_web_pages.pdf
8. Wardle Claire, PhD Derakhshan Hossein (2017), Information Disorder:Toward an interdisciplinary framework for research and policy making, Council of Europe, Strasbourg.

B) Zakoni, odluke, rješenja, izvještaji i drugi akti:

1. Council of Europe (2023), Cantonal elections in Bosnia and Herzegovina (2 October 2022), Congress Election Observation Mission, Monitoring Committee;
2. Izvještaj o provođenju zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije u 2022. godini;
3. Izborni zakon Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22 i 67/22);
4. Koalicija Pod lupom (2023), Finalni izvještaj o građanskom, nestranačkom posmatranju Opštih izbora 2022. u BiH;
5. Odluka kojom se donosi Odluka o odobravanju raspodjele sredstava na ime pokrića rashoda vezanih za Opće izbore u Bosni i Hercegovini 2022. godine, broj 02/22 od 07.06.2022. godine („Službeni glasnik BIH“ broj: 38 od 10.06.2022.godine);

6. Odluka kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Izbornog zakona Bosne i Hercegovine, broj 03/22 od 07.06.2022. godine („Službeni glasnik BiH“ broj: 38 od 10.06.2022.godine);
7. Odluka kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, broj 04/22 od 07.06.2022. godine („Službeni glasnik BiH“ broj: 38 od 10.06.2022.godine);
8. Odluka Ustavnog suda BiH broj: AP-4273/22 od 19.01.2023. godine, preuzeta s web stranice Centralne izborne komisije BiH: https://www.izbori.ba/Documents/2023/01/19/Odluka_ustavni_sud_19012023.pdf ;
9. Presuda Suda BiH broj: S1 3 U 044105 22 U od 01.11.2022. godine;
10. Рјешење Суда БиХ број: С1 3 У 044105 22 У од 26.10.2022. године;
11. Rješenje Suda BiH broj: S1 3 Iž 044253 22 Iž od 01.11.2022. godine;
12. OSCE / ODIHR (2022), ODIHR Izborna posmatračka misija, završni izvještaj, Opći izbori 2. oktobar, 2022. godine;
13. Ustav Bosne i Hercegovine, prijevod na bosanski jezik, preuzet sa web stranice Ustavnog suda u BiH:

https://www.ustavnisud.ba/public/down/USTAV_BOSNE_I_HERCEGOVINE_bos.pdf .

C) Online izvori:

1. Centralna izborna komisija BiH (2023), Rad Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine u svjetlu prakse Suda Bosne i Hercegovine u period maj-decembar 2022. godine, preuzeto s web stranice Centralne izborne komisije BiH: https://www.izbori.ba/Documents/2023/01/rad_cik_bih_u_svjetlu_prakse_suda_bih_maj_dec_2022_bos.pdf ;
2. Europsko Vijeće, Vijeće Europske unije (2023), Biračka prava i demokratsko sudjelovanje, preuzeto s web stranice Europskog vijeća: <https://europa.eu/!Fq7gfc> ;
3. Portal Medijska pismenost (2023), Razlike između dezinformacija, misinformacija i malinformacija, Medijska pismenost.hr, preuzeto s <https://www.medijskapismenost.hr/razlike-između-dezinformacija-misinformacija-i-malinformacija/> ;
4. Vijeće za štampu i online medije u Bosni i Hercegovini; Smjernice za novinare i urednike -Smjernice izradili: prof. dr. Miodrag Živanović, prof. dr. Enes Osmančević, prof. doc. Vuk Vučetić, prof. dr. Lejla Turčilo, Nada Arsenić, Berislav Jurić, Jurica Gudelj, Suzana Mijatović i Rajna Radosavljević, preuzeto s: <https://vzs.ba/jacanje-borbe-protiv-dezinformacija-smjernice-za-novinare-i-urednike/> ;
5. Web stranica stranica Centralne izborne komisije BiH, „Sudska praksa- Imenovanje i status članova CIK BiH“, preuzeto s: <https://www.izbori.ba/Default.aspx?Lang=3&CategoryID=1035> ;
6. Web stranica Centralne izborne komisije BiH, Presuda Suda BiH broj: S1 3 U 035151 22 Uvp 2, preuzeto s:

- https://www.izbori.ba/Documents/2022/SKM_28722082912530.pdf ;
7. Web stranica Centralne izborne komisije BiH: Saopćenje za javnost: Finansijska sredstva za provedbu Općih izbora 2022. godine moraju se obezbjediti do 19. maja, preuzeto s: <https://www.izbori.ba/?Lang=3> ;
  8. Web stranica Centralne izborne komisije BiH: Saopćenje za javnost: Odbijen zahtjev SNSD-a za poništenje Naredbe CIK BiH od 10.10.2022. godine, preuzeto s: <https://www.izbori.ba/?Lang=3> ;
  9. Web stranica Centralne izborne komisije BiH: Saopćenje za javnost: Odbijen zahtjev SNSD-a za odgađanje izvršenja Naredbe CIK BiH od 10.10.2022. godine, preuzeto s: <https://www.izbori.ba/?Lang=3> ;
  10. Web stranica Centralne izborne komisije BiH: Saopćenje za javnost: Poziv Vijeću ministara BiH da vodi računa o iznosu finansijskih sredstava potrebnih za provedbu Općih izbora 2022. godine, preuzeto s: <https://www.izbori.ba/?Lang=3> ;
  11. Web stranica Centralne izborne komisije BiH: Saopćenje za javnost: Poziv Vijeću ministara BiH da usvoji posebnu Odluku o osiguranju finansijskih sredstava potrebnih za provedbu Općih izbora 2022. godine, preuzeto s: <https://www.izbori.ba/?Lang=3> ;
  12. Web stranica: Parlamentarna skupština BiH, 7. sjednica Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, od 11.03.2020. godine, preuzeto s: <https://www.parlament.ba/session/OSessionDetails?id=1981&ConverterId=1> ;
  13. Web stranica: Parlamentarna skupština BiH, Drugi nastavak 8. sjednice Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, od 20.05.2020. godine, preuzeto s: <https://www.parlament.ba/session/OSessionDetails?id=1998&ConverterId=1> ;
  14. YouTube kanal CIK BiH:
    15. sjednica Centralne izborne komisije BiH održanoj 21.04.2022., dostupna na <https://www.youtube.com/watch?v=NRg0kwicpGo&list=PLPbKtryLtpKgXWkTo7Ob8apFoSkuuxH2b&index=140>
    17. sjednica Centralne izborne komisije BiH održanoj 04.05.2022., dostupna na <https://www.youtube.com/watch?v=rsgZ36NR1vw>

D) Izvori medijskih objava:

1. Dnevni avaz, od 24.05.2022. godine
2. Glas Srpske, „Без измјена Изборног закона нема услова за изборе“, od 21.12.2021. godine
3. Portal Aljazeera, “Schmidt: Izbori u BiH će biti održani, sa ili bez izmjena Izbornog zakona”, od 28.01.2022. godine, preuzeto s: <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2022/1/28/schmidt-izbori-u-bih-ce-bit-i-odrzani-najesen-sa-ili-bez-izbornog-zakona> ;
4. Portal Avaz.ba, “Mazalica za portal "Avaza": Odluka CIK-a nezakonita i radikalna, Dodik će podnijeti tužbu Sudu BiH“, od 10.10.2022. godine, preuzeto s: <https://avaz.ba/vijesti/bih/778338/mazalica-za-portal-avaza-odluka-cik-a-nezakonita-i-radikalna-dodik-ce-podnijeti-tuzbu-sudu-bih> ;

5. Portal Faktor „Kavalec: Kao članica OSCE-a, BiH se obavezala da redovno održava izbore“, od 11.03.2022.: <https://faktor.ba/vijest/kavalec-kao-clanica-osce-a-bih-se-obavezala-da-redovno-odrzava-izbore/156425> ;
6. Portal Federalna.ba, “Bevanda negira da je kriv što nema novca za izbore, stranci optužuju HDZ”, od 26.05.2022. godine, preuzeto s: <https://federalna.ba/bevanda-negira-da-je-kriv-sto-nema-novca-za-izbore-stranci-optuzuju-hdz-4awqo> ;
7. Portal Federalne TV, Završena sjednica Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, od 23.02.2023. godine, <https://federalna.ba/završena-sjednica-doma-naroda-parlamentarne-skupštine-bih-hesjm> ;
8. Portal Inforadar.ba, “Bevanda nije ispunio obećanje: Nacrt budžeta nije predao ni u ponedjeljak“, od 24.05.2022. godine, preuzeto s: <https://inforadar.ba/bevanda-nije-ispunio-obecanje-nacrt-budzeta-nije-predao-ni-u-ponedjeljak/> ;
9. Portal Infosrpska.ba, „VULIĆ: NEMA CIK-A BEZ PARLAMENTARNE SKUPŠTINE KOJA JOJ DAJE OVLAŠĆENJA“, od 21.01.2023. godine <https://infosrpska.ba/vulic-nema-cik-a-bez-parlamentarne-skupštine-koja-joj-daje-ovlasčenja/> ;
10. Portal Insajder, “CIK falsifikovao izbore” od 17.11.2022. godine, preuzeto s: <https://insajder.in/cik-falsifikovao-izbore-triviceva-optuzuje-smita-da-je-pomogao-dodiku-da-je-porazi/> ;
11. Portal Klix.ba, HDZ i SNSD spinuju da Centralna izborna komisija nije izabrana legalno, od 23.02.2022. godine, preuzeto s: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/hdz-i-snsd-spinuju-da-centralna-izborna-komisija-nije-izabrana-legalno/220223158>
12. Portal N1, „Čović: Bez izmjena Izbornog zakona nema ni izbora“, od 17.07.2021. godine, preuzeto s: <https://n1info.ba/vijesti/covic-bez-izmjena-izbornog-zakona-nema-ni-izbora/> ;
13. Portal N1, „Zbog neosiguranih sredstva za izbore CIK donio odluku o prekovremenom radu“, od 22.05.2022. godine, preuzeto s: <https://n1info.ba/vijesti/zbog-neosiguranih-sredstva-za-izbore-cik-donio-odluku-o-prekovremenom-radu/> ;
14. Portal N1info.ba, “Iz OSCE-a za N1: Nezakonita smjena CIK-a je neprihvatljiva!”, od 21.01.2023. godine, preuzeto s: <https://n1info.ba/vijesti/iz-osce-a-za-n1-nezakonita-smjena-cik-a-je-neprihvatljiva//> ;
15. Portal O kanal/Oslobodjenje, „Johann Sattler jasno poručuje: Izbori će biti održani drugog oktobra“, od 24.05.2022. godine, preuzeto s: <https://okanal.oslobodjenje.ba/okanal/vijesti/johann-sattler-jasno-porucuje-izbore-ce-biti-odrzani-drugog-oktobra-762036> ;
16. Portal Oslobodjenje, Ološ, antisrbi i pripadnici mafijaške hobotnice, od 02.11.2022. godine, preuzeto s: <https://www.oslobodjenje.ba/vijesti/bih/trivic-osula-paljbu-nakon-odluke-cik-a-olos-antisrbi-i-pripadnici-mafijaske-hobotnice-806036> ;
17. Portal Oslobodjenje/O Kanal, „Christian Schmidt: Ne želim baš svaki dan posezati za banskim ovlastima“, od 27.05.2022. godine, preuzeto s: <https://okanal.oslobodjenje.ba/okanal/vijesti/christian-schmidt-ne-zelim-bas-svaki-dan-posezati-za-banskim-ovlastima-762895> ;
18. Portal Politički.ba, “Delegacija EU: Nema smjene CIK-a”, od 18.01.2023. godine, preuzeto s: <https://politicki.ba/vijesti/delegacija-eu-nema-smjene-cik-a/31422> ;
19. Portal Slobodna Bosna, „Opozicija u RS-u odbila rukovanje s članovima CIK-a, oni napustili Narodnu skupštinu“ od 15.11.2022. godine, preuzeto s: <https://www.slobodna-bosna.ba/vijest/276331/smatraju-da-su-pokradeni-opozicija-u-rs-u-odbila-rukovanje-s-clanovima-cik-a-oni-napustili-narodnu-skupstinu.html> ;

20. Portal Radio Slobodna Evropa, "Čović smatra da nema zakonskih mogućnosti za održavanje izbora u BiH", od 07.02.2022. godine, preuzeto s: <https://www.slobodnaevropa.org/a/covic-izborni-zakon-skupstina-rs/31691339.html> ;
21. Portal Raport, „CIK je amestirao kriminalce. Ovaj put stvarno neko mora ići u zatvor“ od 05.11.2022. godine, preuzeto s: <https://raport.ba/dario-jovanovic-cik-je-amnestirao-kriminalce-ovaj-put-neko-stvarno-mora-ici-u-zatvor/> ;
22. Portal RTVBN, „Sprečavanje izbora u BiH je neustavno i antidejtonsko“, od 23.05.2022. godine, preuzeto s: <https://www.rtvbn.com/4026226/sprecavanje-izbora-u-bih-je-neustavno-i-antidejtonsko> ;
23. Portal RTRS.tv, "Ковачевић: ЦИК прекршио закон, намјера прекрајање изборне воље грађана Српске (ВИДЕО)", od 11.10.2022. godine, preuzeto s: <https://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=489633> ;
24. Portal RTRS, „Новаковић Бурсаћ: Може се озбиљније разматрати идеја о смјени чланова ЦИК-а“, od 03.12.2022. godine, preuzeto s: <https://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=495553> ;
25. Portal RTRS.tv, "Шпирић: ЦИК не удара само на СНСД, већ и на кредибилитет институција Српске", od 12.10.2022. godine, preuzeto s: <https://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=489779> ;
26. Portal RTV Bihać, "TEGELTIJA: NASTAVITI SA PRIPREMAMA ZA IZBORE, CIK ĆE DOBITI NOVAC", od 18.05.2022. godine, preuzeto s: <https://www.radiobihac.com/vijest/tegeltija-nastaviti-sa-pripremama-za-izbore-cik-ce-dobiti-novac/3844> ;
27. Portal Slobodnaevropa.org, „Visoki predstavnik nametnuo odluku o financiranju izbora u BiH“, od 07.06.2022. godine, preuzeto s: <https://www.slobodnaevropa.org/a/christian-schmidt-ohr-bosna-hercegovina-pic/31887301.html> ;
28. Portal Srpskainfo.com, Politika "Služi da eliminiše volju naroda" Dodik tvrdi da CIK nije izabran u skladu sa zakonima BiH“ od 02.03.2022. godine, preuzeto s: <https://srpskainfo.com/sluzi-da-eliminise-volju-naroda-dodik-tvrdi-da-cik-nije-izabran-u-skladu-sa-zakonima-bih/> ;
29. Portal Slobodna Bosna, Nebojša Vukanović tvrdi da su mu leđa spremna za pendrek i da članovi CIK-a neće mirno hodati Banjalukom, od 29.10.2022. godine, preuzeto s: https://www.slobodna-bosna.ba/vijest/273858/ponijele_ga_emocije_nebojsa_vukanovic_tvrdi_da_su_mu_le_dja_spremna_za_pendrek_i_da_chlanovi_cik_a_nece_mirno_hodati_banjalukom.html ;
30. Slobodna Bosna, nezavisni informativni portal, STRAH OD IZBORA I U SNSD-u: Staša Košarac bi da rješava "nelegalni i nelegitimni CIK", tvrdi da će ga neko pokrasti, od 19.02.2022. godine: preuzeto s: https://www.slobodna-bosna.ba/vijest/237940/strah_od_izbora_i_u_snsd_u_stasa_kosarac_bi_da_rjesava_ne_legalni_i_nelegitimni_cik_tvrdi_da_ce_ga_neko_pokrasti.html ;
31. Večernji list, Bez reforme ne mogu se provesti rezultati izbora, razgovori iza Nove godine“, od 21.12.2021. godine.

O AUTORU:

Maksida Pirić je rođena 02.11.1971. godine u Bratuncu. Fakultet političkih nauka Odsjek žurnalistika je završila u maju 2002. godine. Od 15. jula 2002. godine do danas radi kao državni službenik u Sekretarijatu Centralne izborne komisije BiH na mjestu stručnog savjetnika za odnose s javnošću. Ima i petogodišnje radno iskustvo u elektronskim medijima na mjestu novinar i urednik u Informativno-političkom programu. Posjeduje certifikat *Europskog centra za izbornu podršku (ECES)* za LEAD trenera “Vodstvo i upravljanje konfliktima za izborne aktere”. Autor je više stručnih članaka objavljenih u domaćim i međunarodnim zbornicima i publikacijama. Moderirala je više stručnih i naučnih međunarodnih konferencija o izbornom procesu u Bosni i Hercegovini. Dobitnica je i posebnog priznanja Centralne izborne komisije BiH za poseban stručni doprinos u službi. Bila je mentor više grupa studenata Fakulteta političkih nauka u Sarajevu na praktičnoj nastavi u Sekretarijatu Centralne izborne komisije BiH. Posjeduje i certifikat o uspješno završenoj obuci “Uvod u etiku javnog sektora”.